

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

Julkaisusarja 2: Tutkimuselosteita nro 16

Strategisen tason kokemuksia viimeaikaisista läntisistä interventioista: Afganistan ja Irak

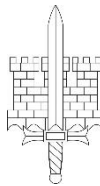
Pekka Sivonen (toim.)

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
SOTATAIDON LAITOS
JULKAISUSARJA 2: TUTKIMUSSELOSTEITA NRO 16

NATIONAL DEFENCE UNIVERSITY
DEPARTMENT OF WARFARE
SERIES 2: RESEARCH REPORTS NO. 16

**STRATEGISEN TASON KOKEMUKSIA
VIIMEAIKAISISTA LÄNTISISTÄ
INTERVENTIOISTA: AFGANISTAN JA IRAK**

PEKKA SIVONEN (TOIM.)

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU
SOTATAIDON LAITOS
HELSINKI 2022

Pekka Sivonen (toim.): *Strategisen tason kokemuksia viimeaikaisista läntisistä interventioista: Afganistan ja Irak*

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos

Julkaisusarja 2: Tutkimuselosteita nro 16

National Defence University

Department of Warfare

Series 2: Research Reports No. 16

Uusimmat julkaisut pdf-muodossa: <http://www.doria.fi/handle/10024/73990>

© Tekijät & Maanpuolustuskorkeakoulu

ISBN 978-951-25-3269-8 (pdf)

ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

Maanpuolustuskorkeakoulu – Sotataidon laitos

National Defence University – Department of Warfare

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons BY-NC 4.0 -käyttöluvalla. Tarkastele käyttö lupaa osoitteessa <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fi>

Helsinki 2022

SISÄLLYS

Professori (emeritus) Pekka Sivonen

JOHDANTO **1**

Colonel Viktor Kalnitski

EXPERIENCES ON THE STRATEGIC LEVEL OF THE AFGHANISTAN OPERATION **6**

1 INTRODUCTION.....	6
2 MILITARY ACTIVITIES	8
3 POLITICAL GOVERNANCE AND RELATIONS.....	13
4 RECONSTRUCTION, ECONOMIC AND SOCIAL SUPPORT.....	17
5 SUMMARY	20

Majuri Mikko Rätty

STRATEGISEN TASON KOKEMUKSET INTERVENTIOSTA IRAKIIN 2003– **27**

1 LÄHTÖKOHDAT.....	27
2 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET ENNEN VUOTTA 2001	33
3 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET 2001–2006.....	37
4 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET 2007–2011	39
5 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	42

JOHDANTO

Pekka Sivonen

Sotilaallisten interventioiden menestyksellisyyden ehdot ovat korostuneet strategian tutkimuksen mielenkiinnon kohteena kylmän sodan jälkeen. Eskalaatiopelkojen vähennyttyä interventiot mahdollistuivat uudella tavalla. Niinpä Yhdysvaltain johdolla toteutettiin menestyksellisesti Persianlahden sota Irakia vastaan vuosina 1990-91, ilmasotatoimet Serbiaa vastaan vuonna 1999, Afganistanin valtaaminen vuosina 2001-02, Irakin valtaaminen vuonna 2003 ja voimatoimet Libyaan vastaan vuonna 2011. Sotilaalliset toimet jatkuivat näiden tapahtumien jälkeen Afganistanissa ja Irakissa sekä laajentuivat paljon rajoitetumpina myös Syyriaan. Käsillä oleva koostejulkaisu keskittyy läntiseen voimankäyttöön kahdessa viime aikojen tunnetuimmassa interventiossa, Afganistanissa ja Irakissa.

Venäjän interventioita ei ole otettu mukaan tähän tarkasteluun, koska niillä on aivan omat, läntisistä lähtökohdista poikkeavat piirteensä. Venäjä on leimallisesti pyrkinyt kylmän sodan jälkeisillä interventioillaan oman valtioalueensa tai pysyvästi hallitsemiensa alueiden laajentamiseen, siinä missä läntisillä interventioilla ei ole ollut tällaista tavoitetta. Venäjä on toiminut alueensa laajentamiseksi Georgiassa vuonna 2008 ja Ukrainassa koskien Krimiä vuonna 2014. Krim-operaation kanssa yhdessä käynnistivät yhä edelleen jatkuvat Venäjän tukemat ja toteuttamat sotatoimet Ukrainaa vastaan Itä-Ukrainassa.

Tällä hetkellä halu ryhtyä läntisiin interventioihin on hiipunut, kun taas Venäjän osalta vastaavaa ei ole osoitettavissa: tätä kirjoitettaessa Venäjä uhkaa jälleen Ukrainaa.

Menestys sotilaallisessa väliintulossa edellyttää joskus koko kohdemaan valtaamista, kuten tehtiin Afganistanissa ja Irakissa. Tällöin vaaditaan riittävän voimakkaiden joukkojen käyttöä. Vastapuoli turvautuu usein epäsymmetriseen vastastrategiaan. Tämä, samaten kuin vastapuolen joskus uhrautuvakin sitoutuminen omaan agendaansa, voivat haastaa perinteisen sotilaallisen ylivoiman tärkeyden. Toiminnan etiikan merkitys painottuu niin paikan päällä kuin interventioon ryhtyjän kotimaisen mielipiteen edessä.

Sotilaallisten väliintulojen menestyksen ehdoissa korostuvat strategisten tavoitteiden ja valittujen keinojen suhde, voimankäytön riittävä mitoitus, oman toiminnan uskottavuuden vaaliminen, valmius korjata muuttuvissa olosuhteissa omaa toimintamallia, sekä ymmärrys paikallisesta kulttuurista. Tavoitteiden tulee olla selkeitä ja toiminnan päättäväistä. Paikallisten liittolaisten saaminen on elintärkeää. Sekä intervention kohdemaan että interventioon ryhtyneiden valtioiden väestö tulisi kyetä vakuuttamaan väliintulon legitimitetistä. Intervention kansainvälisoikeudellisesta hyväksyttävyydestä päättää YK:n turvallisuusneuvosto. Sen ratkaisut ovat kansainvälistä oikeutta.

Intervention tekijä asettaa tavoitteekseen uuden hallinnon vallan vakiinnuttamisen ja maan jälleenrakennuksen. Kun tilanne sallii sotilaallisen vetäytymisen varsinaisista taistelutoimista, tulee kyetä tukemaan uusia vallanpitäjiä poliittisen, taloudellisen ja sotilaallisen avun keinoin. Tällaisten tavoitteiden savuttaminen osoittautui heti huo-

mattavasti vaikeammaksi kuin Yhdysvaltain ja sen johtamien liittokuntien taholta ennakointiin ennen interventioihin ryhtymistä Afganistanissa ja Irakissa. Paikallisten olosuhteiden ja yhteiskunnallisten rakenteiden ymmärtäminen ja niihin sopeutuminen osoittautuivat suorastaan ylivoimaisiksi Afganistanissa, ja vaikeiksi Irakissakin. Sopeutumista hidasti taipumus pidättäytyä totuttuihin toimintamalleihin.

*****

Afganistan-operaatio päättyi siis Yhdysvaltain johtaman koalition tappioon ja Talebanin nousuun takaisin valtaan elokuussa 2021. Koalitio ei saanut koskaan koko maata hallintaansa, eivätkä Afganistanin asevoimat koskaan nousseet kyvykkäiksi toteuttamaan laajamittaisia itsenäisiä operaatioita ja hankkimaan hallitukselleen kattavaa valtaa maassa. Kunnianhimoiset kansakunnan uudelleen rakentamisen tavoitteet valuivat hiekkaan samaan aikaan, kun vuodesta toiseen koalition taholta yritettiin pitää yllä katteettomaksi osoittautunutta optimismia.

Muistan hyvin, miten laajaa läntisessä asiantuntijayhteisössä oli skeptisyys Afganistan-operaatiota kohtaan sen alkuvaiheessa. Olin itsekin epäluuloinen koko hankkeen mielekkyyden suhteen. Silloin televisiohaastattelussa eräs suomalainen Afganistanin historian asiantuntija totesi, miten Afganistaniin on helppo mennä mutta sieltä on vaikea päästä pois.

Irak-operaation tuloksena Irakiin pystytetty uusi järjestys on sen sijaan periaatteessa pysynyt pystyssä ja mahdollistanut läntisen sotilasvoiman vetämisen pois voimatoimiin osallistumisesta. Mutta Irakissa lopputulos on kuitenkin aivan muuta kuin interventioon ryhtyjät aikanaan odottivat sen olevan. Maassa ei ole saatu aikaiseksi vakiintunutta demokratiaa ja oikeusvaltiota, vaan uusi järjestys on horjuvalla pohjalla, korruptio on laajaa ja vallankäyttöä leimaa ryhmäkuntaisuus. Tämä ryhmäkuntaisuus on vahvasti paikallisiin uskonnollisiin ja kulttuurisiin jakolinjoihin perustuvaa, ja maan shiialaisessa enemmistössä on myös Yhdysvaltain arkkivihollista Irania tukevia mielialoja. Yhdysvallat ei ole menettänyt toivoaan, mutta operaation alussa vallinnut optimismi on aikaa sitten karissut.

Vietnamin sodan päättyminen 1970-luvulla Yhdysvaltain nöyryyttävään vetäytymiseen ja Vietnamin päättymiseen kommunistien hallitseman pohjoisen käsiin hillitsi Yhdysvaltain halua sitoutua pitkittyviin, eskaloituihin sotilaallisiin konflikteihin kolmannessa maailmassa. Tämä vaikutus oli maassa hallitseva aina kylmän sodan päättymiseen, eli 1990-luvun alkuun saakka. Kylmän sodan äkillinen päättymisen avasi aivan uudet mahdollisuudet: Yhdysvalloilla oli uudessa tilanteessa ylivoimainen sotilaallinen mahti, ja samanaikaisesti konfliktien eskalaatoriskit vähenivät oleellisesti. Yhdysvallat saattoi toteuttaa sellaisia menestyksellisiä sotilaallisia väliintuloja, jollaiset olisivat olleet vielä vähän aiemmin eskalaatoriskien ja kylmän sodan jyrkän kahtiajaon vuoksi mahdottomia. Ennen kaikkea Persianlahden sodan vuosina 1990-91 Irakin ajamiseksi pois valtaamastaan Kuwaitista ja ilmasotatoimet Serbiaa vastaan vuonna 1999 sen ajamiseksi pois Kosovosta.

Menestys näissä laajamittaisissa operaatioissa synnytti Yhdysvalloissa, ja myös osin sen liittolaisten piirissä, käsityksen siitä, että interventiot Afganistaniin alkaen vuonna 2001 ja Irakiin alkaen vuonna 2003 voitaisiin toteuttaa menestyksellisesti tavoitteena

vallanvaihto näissä maissa ja perustettavien uusien hallintojen vakauttaminen. Afganistan-operaatio sai YK:n turvallisuusneuvoston tuen, koska sillä vastattiin Washingtoniin ja New Yorkiin vuonna 2001 tehtyihin laajoihin terrori-iskuihin, joiden tukijat ja mahdollistajat pitivät valtaa maassa. Irak-operaatio puolestaan hajotti läntistä rintamaa eikä saanut YK:n turvallisuusneuvoston tukeakaan.

Heti kylmän sodan päättymisen jälkeen koettu menestys sotilaallisissa väliintuloissa edesauttoi siis odotuksia menestyksen jatkumisesta, ja siten sellaisen halukkuuden interventioihin, jota ei aiemmin ollut.

Mutta tällä hetkellä on ilmiselvää, että tilanne on taas perustavasti muuttunut. Afganistanin ja Irakin operaatioiden kokemukset ovat synnyttäneet Yhdysvalloissa ja laajemmin ottaen lännessä suuren vastahakoisuuden vastaaviin sotilaallisiin väliintuloihin uudelleen ryhtymiseen. Mitä ilmeisimmin tämä mielialamuutos tulee jäämään pitkäaikaiseksi. Yhdysvalloissa halu interventiopolitiikkaan on karissut sekä republikaanien että demokraattien keskuudessa.

Afganistanin ja Irakin kokemukset ovat kerta kaikkiaan osoittaneet amerikkalaisille, että näihin interventioihin käytetyt valtavat sotilaalliset, taloudelliset ja inhimilliset voimavarat ovat olleet vaikeasti perusteltavissa. Varsinkin Afganistan on ollut katastrofi, Irakin osalta amerikkalaiset näyttävät selviävän paremmin. Kustannuksia on vaikea laskea: varsin uskottava arvio on kuitenkin, että Afganistan- ja Irak-operaatioiden tähänastiset taloudelliset kustannukset ovat olleet Yhdysvalloille yhteensä 5000 miljardin dollarin luokkaa. Afganistan-operaatioon tästä on mennyt ehkä kaksi viidesosaa ja Irak-operaatioon kolme. Mutta muitakin arvioita on mahdollista tehdä.

*****

Käsillä olevan koostejulkaisun kokoaminen alkoi vuonna 2019, jolloin olin strategian professori Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitoksella ja meillä käynnistyi Yleisesikuntaupseerikurssi 60. Kurssin opiskelijat, perinteiseen tapaan, tekivät päättötyökseen diplomityön sovitusta aiheesta. Strategian alalta esittämistäni aihepiireistä kaksi koski interventioiteemaa: kokemuksia Afganistan-operaatiosta alkaen vuodesta 2001 ja kokemuksia Irak-operaatiosta alkaen vuodesta 2003. Ensimmäisestä aiheesta aloitti diplomityötään tekemään silloinen Viron puolustusvoimien everstiluutnantti Viktor Kalnitski ja jälkimmäisestä aiheesta silloinen omien puolustusvoimiemme kapteeni Mikko Rätty. Olin molemmissa tutkielmissa ensimmäinen ohjaaja.

Molemmat osoittautuivat lahjakkaiksi opiskelijoiksi. Diplomityöt valmistuivat kesällä 2021, ja itse kurssi loppusyksystä samana vuonna. Sekä Kalnitski että Rätty saivat tutkielmistaan arvosanaksi Magna cum laude approbatur, joka on kiitettävä arvosana. Kummankin tutkielman tekstisivujen määrä oli liki 150. Pyysin heitä kirjoittamaan näiden pohjalta muutaman kymmenen sivun tiivistelmät tutkielmien keskeisimmästä sisällöstä ja löydöksistä, jotta saisimme tällä tavoin aikaiseksi julkaisun. Minun tehtäväkseni jäi tässä koko hankkeessa ohjausvastuu, editointi ja lyhyen johdannon kirjoittaminen. Lopputuloksena on tämä Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon laitoksen internet-julkaisu sarjassa ”Tutkimusselosteita”. Tämä toimii samalla loppuraporttina Maanpuolustuksen kannatussäätiölle saamastamme kannustusapurahasta. Tällä hetkellä Viktor Kalnitski on Viron puolustusvoimien eversti, Mikko Rätty on Suomen

puolustusvoimien ye-majuri ja minä olen jäänyt eläkkeelle strategian professorin virasta kesällä 2020.

Tämä julkaisun kaksi osalukua puhuvat puolestaan. Seuraavaksi luonnehdin lyhyesti Kalnitskin ja Rädyn diplomitöitä, joihin nämä luvut pohjaavat.

Viktor Kalnitskin diplomityö käsittelee vuonna 2001 alkaneen ja elokuussa 2021 päättyneen Yhdysvaltain johtaman kansainvälisen interventio-operaation kokemuksia Afganistanissa. Afganistan joutui uudelleen Taliban-liikkeen haltuun nopean hyökkäyksen jälkeen vain aivan muutama viikko sen jälkeen, kun Kalnitski sai tämän työnsä valmiiksi. Hänen työssään korostuvat kauttaaltaan ne moninaiset ongelmat, jotka interventiota alusta loppuun saakka hallitsivat. Tässä mielessä sodan lopputulosta ei voi luonnehtia työn valossa erityisen yllättäväksi.

Afganistan-operaation tavoitteina olivat Taliban-liikkeen suistaminen vallasta, Al-Qaedaan tuhoaminen ja Afganistanin kehittäminen elinkelpoiseksi ja edes jotenkin toimintakykyiseksi valtioksi. Yhdysvaltain johtama Nato-maiden ja muiden kumppaneiden liittoutuma ei sotilaallisista menestyksistään ja ylivoimastaan huolimatta kuitenkaan siis kyennyt tavoitteitaan lopulta saavuttamaan. Ehkäpä Al-Qaedaan heikentämisessä se onnistui parhaiten. Kalnitski käy ansiokkaasti läpi koko sitä ongelmavyöhykettä, joka intervention toteuttajien tiellä näinä vuosina oli.

Maan sotilaallisessa vakauttamisessa ja kokonaisvaltaisessa kehittämisessä poliittisella, taloudellisella ja yhteiskunnallisella saralla ei lopulta onnistuttu. Kalnitski analysoi kaiken tämän oivaltavasti ja yksityiskohtaisesti, tukeutuen laajaan ja relevanttiin lähdeaineistoon. Laajamittaisen paikallisen korruption ja afgaanien ryhmäkuntaisesti hajautuneen valtarakenteen tuottamat ongelmat käyvät varsin hyvin ilmeisiksi. Afgaaniarmeijan taistelukyvyyn puutteet muodostuivat sen itsenäisen operaatiokyvyn esteeksi.

Mikko Rädyn diplomityössä tutkitaan Yhdysvaltain ja Iso-Britannian strategisen tason kokemuksia interventiosta Irakiin ajalla 2003-2011, mitä taustoitetaan tarkastelulla alkua Persianlahden sodasta. Rätty tukeutuu poliittisen realismin teoriaan, ja menetelmällisesti aineistolähtöiseen sisällönanalyyysiin. Päättäjien kokemusten tarkastelussa korostuvat presidentit George W. Bush ja Barack Obama, puolustusministerit Donald Rumsfeld ja Robert M. Gates, sekä asevoimien strategisen tason johto. Päälähteinä ovat Yhdysvalloissa vuonna 2019 valmistunut Irakin sodan historiikki ja Iso-Britanniassa julkaistu Iraq Inquiry -tutkimuskokonaisuus. Kaiken kaikkiaan Rädyn aineisto on laaja ja edustava, ja hän on käsitellyt sitä asiantuntevasti ja riittävää lähdekritiikkiä osoittaen. Rätty onnistuu myös käyttämänsä analyttisen aineiston kriittisessä hyödyntämisessä, luoden vuoropuhelua tämän kanssa.

Rädyn tuloksissa painottuvat intervention johtosuhteiden jatkuvat ongelmat liittyen organisaatioiden rooleihin ja päättäjien ominaisuuksiin. Edelleen tuodaan esiin intervention menestyksellisuuden riippuvaisuus Irakin uuden poliittisen johdon halusta säilyttää muutoksen saavutukset ja käyttää saamiaan resursseja. Interventiokokemusten vaikutusta länsimaisten asevoimien muutosdynamikkaan käydään läpi.

Viktor Kalnitskin ja Mikko Rädyn diplomitöissään saamat tulokset on onnistuneesti tiivistetty nyt käsillä olevaan koostejulkaisuun. Niistä käy havainnollisesti esille näissä interventioissa kohdattu monimutkainen todellisuus, vaikeudet ymmärtää vierasta kulttuuria ja kohdata paikallinen korruptio. Kaikki tämä on lopulta johtanut siihen, että halua ryhtyä uusiin länsimaisiin interventioihin ei juurikaan enää ole. Tämän hallittomuuden voi otaksua jatkuvan pitkälle tulevaisuuteen. Sen sijaan Venäjällä vastaava uudelleenarviointia ei ole vielä tehty. Tätä kirjoittaessani kansainvälinen jännitys on kohonneella tasolla Venäjän Ukrainaa kohtaan osoittamien uhkien johdosta. Ehkä Venäjän täytyy itse kokea sellaiset takaiskut ja vastoinkäymiset, jotka vakuuttavat maan vallanpitäjät interventiopolitiikan korkeista kustannuksista ja matalasta hyötysuhteesta.

*****

STRATEGIC EXPERIENCES FROM TWO RECENT WESTERN INTERVENTIONS: AFGHANISTAN AND IRAQ

Finally, to say something also in English, I include the following sentences.

This publication in the Research Reports -series of the Department of Warfare at the Finnish National Defence University deals with the prerequisites of success in the recent Western military interventions in Afghanistan in 2001-2021 and in Iraq from the year 2003. The chapters concentrating on these interventions are based on the diploma theses written at the Department in 2019-2021 by the present Colonel Viktor Kalnitski from Estonia and the present Major Mikko Rätty from Finland. The theses, nearly 150 pages each, got in our evaluation the high grade of Magna cum laude approbatur.

In this my short introduction, I point out that especially the Post-Cold War successes in the American-led intervention against Iraq in 1990-1991 to expel Iraq from Kuwait and in the air operation against Serbia in 1999 to expel Serbia from Kosovo contributed to the Western willingness to conduct the interventions in Afghanistan in 2001-2021 and in Iraq from the year 2003.

As it is very well known, the ultimate results of the latter two have been disappointments to the United States and her allies. This has led to the current unwillingness in the West to start any new large-scale interventions.

*****

Kiitän Maanpuolustuksen kannatussäätiötä saamastamme apurahasta tätä julkaisua varten.

I thank the National Defence Support Foundation (Finland) for the grant we have received for this publication.

Helsingissä helmikuussa 2022
In Helsinki, February 2022

Pekka Sivonen
Strategian professori (emeritus)
Professor, the Chair of Strategic Studies
(emeritus)

EXPERIENCES ON THE STRATEGIC LEVEL OF THE AFGHANISTAN OPERATION

Viktor Kalnitski

1 INTRODUCTION

The theme of the international presence and the operation conducted by the international coalition in Afghanistan remains relevant and offers rich soil for research in various directions. Due to its geographic location and geopolitical importance, Afghanistan had often remained at the center of events of international scale. Historical examples of importance of the country include the invasive campaigns of Alexander the Great and the Moguls, the “Great Game” between British and Russian empires, the unresolved issue of the Durand line¹, the arena of military operations and the political confrontation of the Cold War, and the sheltering of terrorist organizations of a radical nature in the post-socialist time-period.

Afghanistan is also called the "Graveyard of Empires". Empire after empire, nation after nation failed to concur the modern territory of Afghanistan, even if sometimes these empires won some initial battles and invaded the region.² When the United States (US) and its allies from the international coalition decided to leave Afghanistan, they stayed only the last in long series of countries, and possible invasions to Afghanistan might happen in the future again.

Afghanistan as a state entity is a unique country, both geopolitically and militarily. According the Akhilesh Pillalamarri's article from The Diplomat magazine: "Afghanistan is particularly hard to conquer primarily due to the intersection of three factors. Firstly, since Afghanistan is located on the main land route between Iran, Central Asia and India, it was repeatedly invaded and populated by many tribes, many of which were mutually hostile to each other and to outsiders. Second, because of the frequency of invasion and the prevalence of tribalism in the area, its lawlessness led to a situation where almost every village or house was built like a fortress, or qalat³. Thirdly, the physical territory of Afghanistan makes conquest and control extremely difficult, exacerbating its tribal tendencies, as Afghanistan is dominated by some of the highest and rugged mountains in the world."⁴

---

¹ The British established the Durand Line after conquering the Pashtuns. Eighty-five percent of the Durand Line follows rivers and other physical features, not ethnic boundaries. It split the Pashtuns into two separate countries. Afghanistan governs all the Pashtuns on one side of the Durand Line, while Pakistan governs all the Pashtuns on the other. The Pashtuns on the Pakistan side of the border made up more than half of the Pashtun population, but were now under the control of the Punjabis, which made them angry. Throughout history, colonial forces like the British have set boundaries that cause great tension for people who lived in the colony. Because the officials who drew the Durand Line did not consider the ethnic groups that lived in the region, today there are many battles along the border between Afghanistan and Pakistan. The Diplomat. [<https://thediplomat.com/2014/02/why-the-durand-line-matters/>], read 18.09.2019.

² The Diplomat. [<https://thediplomat.com/2017/06/why-is-afghanistan-the-graveyard-of-empires/>], read 18.09.2019.

³ Qalat- a fortified place or fortified village. [<https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Qalat>], read 18.09.2019.

⁴ The Diplomat. [<https://thediplomat.com/2017/06/why-is-afghanistan-the-graveyard-of-empires/>], read 18.09.2019.

The topic of Afghanistan cannot ignore the issue of the country's ethnography. The origin of the peoples inhabiting this country is as diverse as it is often unclear. Although there have been much interweaving over the centuries, they still have distinct ethnic, physical and linguistic differences. Even though most of the local population can speak at least one of the official languages, Pashtu and Dari, there are over thirty different languages in the country.⁵

With the rise to power of the Taliban and the subsequent granting of safe havens to al-Qaeda, Afghanistan has become a significant challenge from a counterterrorism perspective. This ultimately led to the terrorist attacks of September 11, 2001, which later became the trigger to the United States for the initiation of the military campaign called Operation Enduring Freedom (OEF) and the subsequent operation of the international coalition in Afghanistan. Also it should be borne in mind that before these attacks, confrontations between the United States and Al-Qaeda had already taken place, for example, terrorists attacks on August 7, 1998 on the American embassies in Nairobi, Kenya, and Dar es Salaam, Tanzania⁶ and a suicide terrorist attack on the USS Cole on October 12, 2000 in the Yemeni port of Aden⁷. These attacks have definitely had an impact on the planning and conduct of US counterterrorism activities. However, the confrontation between the US and Al-Qaeda finally escalated to a peak in 2001 after 9/11 attacks.

On August 11, 2003, the North Atlantic Treaty Organization (NATO) led the International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan. On behalf of the United Nations (UN), ISAF's primary goal was to enable the Afghan government to provide effective security throughout the country and to create a new Afghan security force so that there would no longer be terrorist safe havens in Afghanistan. Since 2011, responsibility for security had gradually shifted to the Afghan forces, who led security operations throughout the country by the summer of 2013. The transition process was completed and Afghan forces took full responsibility for security at the end of 2014, when the ISAF mission was completed.⁸

On January 1, 2015, a new, smaller non-kinetic Resolute Support (RS) mission was launched to provide further training, advising and assistance to the Afghan security forces and institutions. A total of 28 NATO countries and 14 countries from among the coalition partners had participated in the international coalition since the beginning of the operation in Afghanistan. From the creation of ISAF in 2003 to the last day of the international coalition presence in the Afghanistan, NATO played a leading role in implementing plans and actions during the operation.⁹

---

⁵ Ewans, Martin: *Afghanistan A Short History of its people and Politics*. Harper Perennial 2002, p. 4.

⁶ FBI: East African Embassy Bombings. [<https://www.fbi.gov/history/famous-cases/east-african-embassy-bombings>], read 13.04.2021.

⁷ FBI: USS Cole Bombing. [<https://www.fbi.gov/history/famous-cases/uss-cole-bombing>], read 13.04.2021.

⁸ NATO website: *ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) (Archived)*. [www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm], read 25.11.2019.

⁹ NATO website: *ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) (Archived)*. [www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm], read 25.11.2019.

The development of the operation in Afghanistan was also influenced by the implementation of the South Asia Strategy announced by President Trump in 2018.¹⁰ It was expected that the implementation of strategy provided an opportunity to end the conflict in Afghanistan in a way that promoted the core US interests in the fight against terrorism and demonstrated that a moderate Islamic state is compatible with the international community.

Until the very last day of the international coalition's presence in Afghanistan, it was difficult to predict when the operation might end completely. Since the swiftness of the development of events was unpredictable. For example, US President Donald Trump expressed his intention to withdraw US troops from Afghanistan, and in February 2020 even reached certain agreements. Despite President Trump's expressed desire to withdraw troops, many observers believed that a full-scale US withdrawal will lead to the collapse of the Afghan government and possibly even regain control of the Taliban.¹¹ Now, being in this period of time, it can be noted that the fears of observers were fully justified and the withdrawal of American troops from Afghanistan entailed a rapid change in the situation in the country and the return of the country under Taliban control.

2 MILITARY ACTIVITIES

The operation in Afghanistan was the result of al-Qaeda attacks on targets in New York and Washington DC, which are known as 9/11. The tasks of the operation were initially reduced to the forceful overthrow of the existing state system and the ruling regime, which included re-moving the Taliban from power and terminating the shelter of al-Qaeda terrorists in Afghanistan.

Given the chronology of events preceding the operation, as well as the scale of actions, it can be concluded that the entire operation was prepared and launched in a very short time. Moreover, the preparation also included the initiation of NATO's Article 5 on collective security, which was activated at the next day after the September 11 attacks.¹² Actions of this scale and speed presuppose the implementation of existing plans, so to speak, "off the shelf" or extremely rapid and effective planning. The development of the above events makes it possible to assume that the leadership of the United States could have foreseen the possibility of such an operation in Afghanistan even before the 9/11 attacks. Perhaps the military and political leadership had certain templates and developments in case these plans need to be initiated when certain circumstances arose.

Nevertheless, even with the existing developments and primary plans for initiating and carrying out an operation of this level, it is necessary to take into account a number of factors and possible problematic features that can affect the achievement of

---

¹⁰ Carnegie Endowment for International Peace, Review of President Trump's South Asia Strategy: *The Way Ahead, One Year In*. December 11, 2018.

¹¹ Congressional Research Service: *Afghanistan: Background and U.S. Policy In Brief*. Updated September 19, 2019.

¹² Atlantic Forum: 18 Years of NATO in Afghanistan. [<https://atlantic-forum.com/content/18-years-nato-afghanistan/>], read 02.09.2019.

the result. While planning operations of this level in an extremely tight time frame, one must be prepared for possible miscalculations and errors in planning, as well as be able to quickly respond to changes in the environment.

At the planning of the Afghan operation, preference was given to the use of modern technology, high-precision weapons and special operations forces. This was to reduce the deployment of conventional forces on a large scale. The operational plans took into account the use of local militias formations, who were fighting against the Taliban regime. This was seen as an example of operational unity with local paramilitary formations, where different services worked together to achieve the goal. Moreover, the involvement of the closest allies of the United States, such as United Kingdom and Australia, and agreements with a number of other countries on the use of their territory and airspace to support the operation were critical.

A separate place in the preparation of regional operations is the Comprehensive Preparation of Operational Environment (CPOE). Such preparation provides detailed information about the theater of war in order to avoid unnecessary losses and achieve goals and objectives within the allotted time frame and with the desired result. In the case of Afghanistan, earlier, similar operations provided an opportunity for analysis before the start of the operation. However, given the time-frame for preparing operations, it can be concluded that analytical groups were only capable of conducting a superficial analysis.

As the sources describe, the initial analysis assumed kinetic effect on the enemy without further transition of operations to the sphere of stabilization and the enemy's transition to the methods of guerrilla warfare. As a result the US troops and allied countries achieved their initial tasks, but did not account for the Taliban regrouping and using local conditions to remain a sufficiently combat-capable formation using asymmetric methods of armed resistance.

An example of the flexibility of leadership and the preparedness of the Taliban for such changes can be seen in the Operations Tora Bora in December 2001¹³ and Anaconda in early February 2002¹⁴. In the course of these operations, despite their numerical and technological superiority, the Americans failed to destroy the enemy. In order to achieve tactical success in Operation Anaconda, it was necessary to divert from the initial strategy of the operation by involving a larger formation of conventional US and allied troops.

The operations in Tora Bora and Anaconda clearly show how tactical operations have a strategic effect that affects the nature of the entire operation, or at least the military component of it. Subsequently, with the emergence of ISAF and the transition to the stabilization phase under NATO command, the importance of the CPOE using various methods in the training of international contingents prior to and while serving in Afghanistan increased.

---

¹³ Lebovic, James H: *Planning to Fail: The US Wars in Vietnam, Iraq, and Afghanistan*. Oxford University, p131.

¹⁴ More about Operation Anaconda: Lester W. Grau; Dodge Billingsley: *Operation Anaconda America's First Major Battle in Afghanistan*. Modern War Studies.

One of the critical factors of the operation was the change of the United States' focus from Afghanistan to Iraq and the associated transfer of the military efforts to NATO¹⁵. This was due to the fact that the political leadership of the United States did not view the events in Afghanistan as long-term and the objectives of the OEF were mainly limited to overthrowing the Taliban and ending the Taliban's support for Al-Qaeda. Therefore, when planning the military intervention, no plans were considered for possible phases of the operation after the completion of the main stages of OEF.

The shift in focus from Afghanistan to Iraq was influenced by the inaccurate conclusions and optimism of the Americans regarding their ability to strengthen the Afghanistan National Security Forces (ANSF) as well as the real capability of the coalition to support these efforts. While by the end of active military campaign the Taliban was militarily weakened and disorganized, throughout the course of the stabilization phase, the Taliban was able to reorganize and start their own successful campaign, based on unconventional methods of warfare. The actions of the Taliban ultimately led to a stagnant state in the military component of the operation, which in turn forced the United States to shift its focus back to Afghanistan in order to turn the tide in favor of the coalition. The price of the shift in focus was an increase in the military presence in Afghanistan, resulting in increased costs and combat losses.

Describing the events in Afghanistan, it is necessary to consider separately Article 5 regarding NATO's collective security. This is the first and only time that this article has been applied in the history of NATO. Thus, the readiness of NATO member states to participate in the military campaign in Afghanistan serves as an indicator of the capabilities of NATO as an international military alliance to participate in a joint contingent under joint command in other possible theaters operations.

By own nature, ISAF operations was less kinetic and aggressive in comparison to OEF. ISAF's operations were limited to creating conditions under which was possible to achieve the goal of the operation. The implementation of the plans provided for the establishment of stability in the country and the strengthening of the Afghan security forces. Initially, when the ANSF was smaller, ISAF undertook independent operations, gradually integrating Afghan forces to carry out joint actions, and later on independent actions.

The overall command of the operation was conducted through three main channels: ISAF operations were implemented through the NATO chain of command, OEF was commanded by US CENTCOM, and finally the command of national contingents was implemented through the national military and political chain of command. Such a complex command structure was less effective, since it required constant coordination and resolution of controversial issues in the conduct of combat, stabilization and reconstruction operations in which the national contingents of the coalition were involved.

The complications of leadership at strategic, operational and tactical levels throughout the operation were resolved by the creation of Headquarters at each level of the

---

¹⁵ Lebovic (2019), p. 133.

operation. This contributed to the orderliness of actions and increased efficiency through the entire NATO command axis. However, exercise of command of the national contingents of the coalition countries was a rather serious problem for the success of the whole operation. This was primarily due to national caveats and the sensitivity of the political leadership of the countries to the combat losses arising in the course of operations. The combat losses had influenced public opinion and a decreased in support for the political leadership of the countries involved and the emergence of anti-war sentiments in society. This, in turn, forced decisions towards reducing the participation of national contingents in combat operations and even redeploying contingents to more calm regions of Afghanistan. To increase the effectiveness of the operation, the NATO command tried to influence countries in the direction of softening or reducing national caveats. This had only a limited effect, in which only a few countries agreed to revise the caveats, but in general terms, the restrictions remained in force, which had a negative effect on the operation as a whole and also the solidarity of countries within the alliance.

This trend did not go unnoticed by the Taliban, and the insurgents had made efforts to influence the national contingents of the coalition partner countries by increasing casualties among the military personnel and forced political leaders to make decisions mainly guided by their own national interests. Such decisions were generally acceptable to the insurgents, both militarily and politically, which contributed to the strengthening of the Taliban and the transition of the operational initiative to the insurgents.

Increased pressure on the national contingents and intensity of hostilities forced the United States to increase its contingent to control the situation and had turned the initiative towards the international coalition. The return of the focus back to Afghanistan undoubtedly increased the burden on the United States, but from a strategic point of view it was necessary to do so before the situation became completely out of control, since the Taliban had become stronger militarily and their asymmetric tactics were so successful. Along with the increase in the contingent of American troops in 2009¹⁶, the general approach to the operation also changed. The center of gravity of the operation shifted to the aid and support of the Afghan population and the increase scale of support for the ANSF. The change of approach and the increase in scale of US troops had a positive operational effect, which influenced operations and achieved a balance in the distribution of national contingents among regional commands.

Due to the increased number of coalition troops and the associated force ratio and technical superiority over the insurgents, local hubs of stability existed in the places where ISAF and OEF troops were present. On the other hand, in places where their presence was limited or had no influence or capabilities for long-range impact, the insurgents had almost complete freedom of maneuver. This led to a state of military parity, where there were no winners or losers. Therefore, the decision to end the combat missions of ISAF and OEF were expected and even obvious. This was due to the fact that such a state could last for an unlimited period of time with no visible result. Moreover, in the countries of the coalition partners, anti-war sentiments were growing

---

¹⁶ The New York Times, November 30, 2009: Obama Issues Order for More Troops in Afghanistan. [<https://www.nytimes.com/2009/12/01/world/asia/01orders.html>], read 27.11.2021.

and the unpopularity of the Afghan mission led to the reduction or withdrawal of some countries.

The RS mission provided for the strengthening of training and mentoring activities to increase ANSF's combat capability. The RS mission involved international contingents of the countries of the coalition members included in ISAF. In addition to Training, Advisory and Assistance (TAA) activities the United States continued counterterrorism (CT) operations through their Operation Freedom Sentinel (OFS), which was part of the RS mission.

After the initiation of the RS mission and the end of the combat phase of operations, the hostilities did not stop, but on the contrary, the intensity only increased. This is primarily due to the refusal of the coalition forces to engage in fighting and the fact that the real combat capability of the ANSF remained at a low level. In some places, the insurgents regained their positions which were lost in previous years, thereby increasing their influence in the regions and in the country as a whole. The deadlock that had developed by the end of ISAF remained unresolved and the general situation was not in favor of the ANSF and the coalition.

The emergence of such a situation can be attributed primarily to the inability of the ANSF to conduct independent large-scale military operations and maintain the rule of law and order throughout the country. This situation arose despite all the efforts of the RS mission to organize ANSF training process and provide comprehensive assistance aimed at achieving the assigned tasks. This was primarily due to the peculiarities of the Afghan society in general and in the ANSF in particular, since the security forces were a cross section of the whole society and reflected the processes taking place at the national level and affecting the society as a whole. In the ANSF, as in their society, corruption was rampant, the personnel were illiterate and there was low motivation towards success in fighting against insurgents.

The unstable situation and the ongoing hostilities Afghanistan had also attracted the attention of ISIS that appeared in the country and tried to gain a foothold and the support of the population. This, in turn, led to an increase in the intensity of combat activities, in which the coalition forces, primarily the American contingent, were forced to resume independent and joint CT operations against Islamic State formations. This fact did not contribute to the improvement of stability and achievement of the set goals of the operation, but rather added intensity to the conflict. The participation of the coalition in CT operations became a forced, but necessary measure, which was necessary to prevent Afghanistan from being drawn into the regional war with ISIS, which is already taking place in Iraq and Syria. In this regard, the United States made efforts to prevent proliferation of the Islamic State in Afghanistan. In that prospective, ISIS military confrontation with the Taliban was used as a favorable factor in the fight against Islamic State.

It became clear that the conflict had become protracted, without visible prerequisites to resolution, relying on the military methods of the coalition forces and the ANSF. An important fact remained that ANSF forces did not show readiness and maturity for independent, effective and successful military actions, capable of positively influencing the resolution of the conflict as a whole. The renewed participation of coalition

forces in the combat operations in order to achieve stability did not coincide with the nature of the RS non-combat mission, however, the coalition had no other choice in terms of counterterrorist activities against ISIS.

Analyzing the nature and results of military actions and operations, it had become obvious that despite having superiority in human and material resources, the troops of the international coalition and the United States failed to achieve the objectives of the operation by relying mainly on military methods and on training Afghan security forces. Despite successful combat operations at the tactical and operational level, investment of resources and significant efforts toward the goals and objectives, military actions were not crowned with success regarding the strategic concept and Afghanistan did not become a stable country. The Taliban movement remained a force with strong influence in the country as a whole and among the population in particular.

3 POLITICAL GOVERNANCE AND RELATIONS

The process of political settlement in Afghanistan initiated after the first objectives of OEF were achieved and the preconditions for the foundation a new state structure appeared. Political support to effective, democratic governance included mentoring and mediation by the UN and financial donations. As the Afghan operation within the framework of ISAF developed, the number of countries participated in the processes of reconstruction and transformation of Afghanistan increased. This favorably influenced the development of the operation, and accomplished the prerequisites for further development of the operation towards the fulfillment of the political objectives.

The increased number of countries had also increased the assistance and funds for the transformation of Afghanistan. In the development of the military component of the operation, it became clear that political development is an important piece of the stability and security of the state. To this end, in the activities of ISAF, as well as in the counter insurgency (COIN) operations, the international coalition and the United States paid special attention to political support of the government.

The United States and the international community expended significant effort to create an effective system of assistance and support to the Afghan government. Critical to this was the creation of an effective mechanism for measuring and controlling the implementation of reforms and the use of allocated financial resources. The criteria for measuring progress made it possible for the coalition to understand and analyze the development of political governance, as well as to identify trends and areas in need of support. In the RS phase of the mission, relief and support efforts were organized into specific actions under the categories of the Essential Functions. This approach helped to balance efforts and allow for an adequate assessment of the effectiveness of support to Government of the Islamic Republic of Afghanistan (GIROA) from the international coalition and the United States. This became more doable after the US focus shifted from Iraq to Afghanistan, since it realigned the required funds and resources.

Control over the use of the funds was influenced by the corruption and limited efficiency within GIRoA and helped to align funds to support systemic reforms of political governance. The fight against corruption had had special attention from the international community, because this phenomenon pervaded Afghan society at all levels and was not considered by them to be criminal. This was closely linked to the characteristics of society, the management of state structures and the influence of tribal ties on political governance, since an official or politician at any level was primarily guided by the interests of his tribe and people. Corruption issue involved not only the financial aid, but also the money received from the drug trade. In the end, fighting corruption bore little success, primarily because corruption resided at almost all levels of society and, one might say, was part of the culture.

A number of political efforts were made by the coalition and the international community. However, the cultural and social features of the Afghan society made change less effective than desired. Despite the existence of a central government in Kabul, in reality at the lower levels, local rulers, representing the various tribes, maintained the real power and influence in the local population. The effectiveness of the GIRoA in these regions was influenced by the support of foreign forces from the United States and the international coalition. The attitude of the Afghan population towards foreigners had always been and remained, if not openly hostile, then at least cautious. This was due to the historical context where Afghanistan had constantly been an arena for the presence of a foreign force acting in the name of its interests. Therefore, this presence was not perceived by the local population as a positive factor. On this basis, representatives of the central government did not enjoy the confidence of the local population, since they cooperated with foreigners or from their point of view even with invaders. From other side the Taliban had an influence among the local population with their own political propaganda and made every effort to increase the ineffectiveness of the GIRoA and reduce its authority and influence among the local population.

Since Afghanistan is a multi-tribal and multinational state with provincial and regional divisions, each with their own leaders and elders, the local government representatives were more influential than representatives of the central government from Kabul. This was especially because of the level of corruption. In the context of political governance, corruption impacted not only the personal interests of individual officials, but also the adoption of activities that were beneficial to a specific target group, tribe or nationality.

At the local level in Afghanistan, political leadership was conducted in a context-specific manner at general meetings known as *Jirga* and *Shura*¹⁷. Since these meetings provided a strong influence on the organization of political life in the country, the decisions made there prevailed, even if they contradicted the official decisions of the GIRoA. This was due to the belief that Kabul is geographically far away and the decisions did not meet the interests and needs of the local level, therefore, they were not binding to be executed.

---

¹⁷ Steven Pressfield: Tribal Engagement Tutorial: The Jirga and the Shura. [<https://stevenpressfield.com/2010/03/tribal-engagement-tutorial-the-jirga-and-the-shura/>], read 10.05.2020.

The low efficiency of local government was also associated with the personal ambitions and interests of political leaders. The process of political settlement was influenced by political rivalries between individual political, tribal groupings and the associated confrontation. This inter-tribal political rivalry had a long history, and the confrontation continued after the overthrow of the Taliban as well. It was possible that the emergence and growth of such a confrontation was associated with the excessive optimism of international experts, who believed that a capable government would emerge quickly and immediately begin to function in the name of achieving national goals. Nevertheless, that did not happen.

The relations between the Afghan leadership and the United States also directly affected the execution of a systemic reform of the political structure of Afghanistan and the achievement of effective governance of the country. These relations did not develop dynamically and not always constructively. This was largely due to the attempts of the Afghan political leaders used relations with the United States in their personal interests to assert their power and strengthen their personal authority, gained an advantage over their political rivals. Sometimes this led to serious complications in bilateral relations, which in turn forced the American leadership to plan to curtail the operation and withdraw American troops from the country unilaterally. Despite the negative impact on the outcome of the operations, conflict with the United States also achieved political dividends for the Afghan leaders personally and for their political parties in the struggle for influence in the country. Certainly, such a political game had not constructively influenced the general situation in the country, as well as necessary relationships between Afghans and representatives of the international coalition.

The struggle for power between the political opponents within the Afghan elite led to periodic attempts to involve the United States in their antagonism by opposing the role and goals of the coalition in the national interests of Afghanistan. Such actions were no more than a political game based on attempts to create a dialogue with the insurgents, allegedly for the sake of achieving peace in the country. This conclusion is based on the fact that given the general ineffectiveness of the government and the strengthening positions of the Taliban, the political leadership at that time directly depended on political support and the military presence of foreign contingents. In fact, these actions were nothing more than an attempt to establish themselves at the top position of power in the country by opposing the leading country of the international coalition and by flirting with a radicalized part of the population.

Over the course of the operation, it became obvious that the Afghan political leadership would not achieve success in the confrontation with the Taliban, even with the support of the United States and the international coalition. Given the difficulties of the current situation in Afghanistan, the influential parties developed a policy of reconciliation and searched for a political compromise that would terminate the armed confrontation. The main goal of the policy was to integrate former Taliban and insurgent members into society and provide them an opportunity to return to regular. The implementation of the reconciliation policy was supported by the United States. The start of the reconciliation policy coincided with President Trump's announcement of

a new South Asia strategy¹⁸ that extended US strategic focus to the broader region which included Afghanistan. Therefore, a positive resolution of the conflict in Afghanistan became important to the United States' ongoing regional strategy.

During his presidency, Karzai called for a comprehensive solution to the conflict through a policy of reconciliation with the Taliban, and in June 2010 announced an agenda of peace and integration. Through this program, the GIROA expected to finish the war, remove the insurgents from the battlefield and reintegrate them into society.¹⁹

The reconciliation strategy envisioned finding a political solution in Afghanistan by starting negotiations with the Taliban and reaching agreements and commitments toward resolving and ending hostilities in the country. Despite ongoing efforts to reach certain agreements on the withdrawal of US and coalition troops from Afghanistan, the release of imprisoned insurgents, and other peace initiatives, the ongoing negotiation process was struggled. The key parties had complicated the process by asserting their own political interests to create the most favorable and promising conditions for themselves. Therefore, the negotiations were repeatedly postponed, the agreements reached were canceled, and the parties came to mutual accusations of unwillingness to reach a peaceful settlement.

The policy of reconciliation continued to develop, since all parties of the conflict were interested in a positive result. The reconciliation policy proposed steps to integrate the insurgents and thereby consolidated Afghan society through a political compromise and agreement with the Taliban. Also it was expected that the success of the policy of reconciliation could create conditions for a solution to the conflict while saving face, retaining Afghanistan's identity and providing terms that benefit multiple parties.

In the search for a solution that could achieve the goals of operations in Afghanistan, Pakistan's position and actions played an important role. This was due to the fact that Pakistan is a strong regional player with the status of a nuclear power and its own political, regional interests and ambitions. The large Pashtun population with close family ties across the Afghan-Pakistan border was another important factor in Pakistan's interests and involvement.

Pakistan's political position during the Afghan operation had been ambiguous. The international coalition did not have a clear idea of Pakistan's role - whether Pakistan was an ally or an adversary. Such a dual role was associated with the internal political situation in the country itself, the domestic and foreign policy pursued, as well as regional rivalry and confrontation with India, which is important for Pakistan. The fact that the territory of Pakistan was the rear for the insurgents also made Pakistan

---

¹⁸ State Department Bureau for South and Central Asia USAID Office of Afghanistan and Pakistan Affairs USAID Bureau for Asia, Joint Regional Strategy, South and Central Asia. Approved: February 27, 2019, p. 3-7.

¹⁹ US DoD report to Congress: Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan, and United States Plan for Sustaining the Afghan National Security Forces. April 2012, p. 81.

directly involved in the conflict in Afghanistan in the eyes of the international community.

Bilateral relations between Afghanistan and Pakistan were still also ambiguous and ranged from partnership to hostile. This situation was largely due to the significant number of Afghan refugees as well as shelters and camps of Afghan insurgents in Pakistan while the presence of the international coalition. Moreover, Pakistan used the current situation for its own purposes to strengthen its positions in political dialogue with the United States and to achieve its state goals and protect national interests.

Pakistan had the ability to influence the processes in Afghanistan, based on the ethnic similarity of the population of the two countries and their ability to influence and pressure the Taliban groups located in the bordering territories of the country. The success of the policy of reconciliation definitely was depended on Pakistan's readiness and willingness to cooperate with Afghanistan and the United States at the regional and interstate levels. This made Pakistan an important and long-term political component in achieving the strategic objectives of the operation in Afghanistan, which could not be ignored.

4 RECONSTRUCTION, ECONOMIC AND SOCIAL SUPPORT

The international coalition made various efforts throughout the operation in the areas of economic development and social support. Most prominent among these efforts was the Provincial Reconstruction Team (PRT), particularly during the stabilization phase of the operation.

By their nature, PRTs were not a homogeneous entity, operating according to a pattern and uniform organization among all teams. This diversity was primarily due to the heterogeneity of Afghanistan itself, which was due to regional differences in the country. Another important factor was the organization of the leadership of the PRTs themselves, which were part of the comprehensive approach of the international coalition to the stabilization and reconstruction processes.

Despite common goals and efforts, the teams were directed by different countries participating in the international coalition. This disaggregation influenced the specifics of the leadership and management of PRTs. In some teams, the presence of military personnel prevailed, and in some, preference was given to civilian personnel with different emphases in performing tasks and organizing actions. These differences were due not only to the characteristics of national governance and the associated caveats, but also to the level of stability and security in the provinces.

Due to the fact that the level of security in the provinces directly affected the functionality of the PRTs, reconstruction and stabilization operations depended on the presence and effectiveness of military units at the local level. This created an interconnection between the military and civilian sectors of the operation. As in the case of military operations, some representatives of the coalition were quite sensitive to the degree and level of risk, being unwilling to expose PRTs personnel unnecessarily.

The factor of national caveats and sensitivity to risk was used by the insurgents for their own interests and therefore reduced the coalition's effectiveness.

The Americans shift of focus back to Afghanistan had a positive impact on the effectiveness of PRTs, as it attracted more competent personnel to the reconstruction process improved the effectiveness of joint actions with USAID and increased, albeit locally, the overall level of security in provinces. The changes made it possible to expand the level and effectiveness of programs to support the population at the provincial level and to keep accountability of actions in cooperation with local authorities and the population. These changes and improvements in efficiency ultimately had been aligned with the goals and objectives of the entire operation.

The plans and programs for reconstruction were aligned with established relations with representatives of local authorities and leaders, including the security forces. The coalition relationships with local leaders were not always clear and constructive, primarily due to the high level of corruption in society and state structures. Consequently, the PRTs' efforts for reconstruction and stability involuntarily helped to strengthen the corrupt officials, who used international support in their interests, unrelated to the ongoing reconstruction programs. Sometimes the corrupt officials were the only representatives of the legitimate government at the local level, leaving the PRTs with no other choice than to cooperate with them when implementing reconstruction projects and programs.

Since the beginning of the Afghan operation, substantial financial resources had been donated to the country, although not always at the levels originally planned and needed. The processes of economic support for Afghanistan were an important link in achieving the goals and objectives of the operations, and were directly dependent on international assistance and support.

During the operation it was believed that Afghanistan is an agrarian country, therefore the level of agriculture directly had influence at the economy and the implementation of food programs that was provided for the population. On the other hand, the Taliban's finances largely depended on drug trafficking, therefore the insurgents opposed the development of agriculture, because it would reduce the number of poppy fields.

The international community, represented by the coalition, NGOs and USAID, made numerous efforts to increase agricultural growth and the amount of arable land. Financial resources were allocated for the implementation of the programs. Despite these efforts, agriculture remained practically at the same level as it was prior the operation. This state of affairs was directly related to the ineffective struggle surrounding the opium poppy, the level of corruption in government structures and weak political will for the implementation of economic projects.

The level of security, or rather the lack of security, as well as the destructive influence of corrupt officials on government decisions directly affected the growth of priority and promising areas of the economy. As an example, one can cite the topic of the development of mineral deposits, in which Afghanistan is rich. Despite the presence of deposits, active mining exploration and development was not carried out and, in general, an important resource from an economic point of view remained unused.

Analyzing the development of the Afghan economy during the operation, a picture similar to other areas of the operation can be traced. Economic development and the attraction of international assistance from donors and investors had directly depended on the level of security and the effectiveness of political leadership. Considering the processes taking place in the field of economic development, one can make an unequivocal conclusion that without effective political leadership and stability in the security domain, these efforts expectedly did not have effective results. Therefore, improving the economic development of Afghanistan required efforts in the areas of political reform to improve the effectiveness of political leadership, as well as ensuring security and stability.

The effectiveness of the Afghan operation was influenced by social factors and processes taking place in the country. The combination of these processes and factors affected the formation and development of the population as a society. The international community and the coalition made a number of efforts in the social sphere to create favorable social development for various essential segments of the population.

Afghanistan in the social domain remained a complex country with its own specific way of life, religious culture and social relations between tribes and nationalities. These factors affected the general social background in the country, which needed to be taken into account when planning and implementing projects in the social domain. Ignorance of the specifics of Afghan society and the inability to develop favorable relations with Afghans at the tribal level had eliminated results in providing assistance and support for social projects.

Since Afghanistan had an unfavorable level of health care, the development of Afghan medicine and the availability of medical services was an important part of social projects from the United States and the coalition partners. In general, the support in this domain had led to an improvement in the general health indicators of the population and made it possible to provide health care at the local level.

The overall dynamics of the development of the health care system in the country during the operation was positive, however, due to the fact that the medical condition in the country was in the beginning at the lowest position in the world ranking, and attracted significant financial and human resources. Moreover, as with the economy, an important factor in the development of health care became the general security situation in the regions, limiting the availability of medical services in troubled areas with a strong insurgent presence.

The education system, given the general level of illiteracy of the population, was another complex situation. In the perspective of developing Afghan society into a self-sufficient and stable state, the development of the education system was an extremely important component. Examples, such as an adult Afghan being forced to use a fingerprint as a signature because of his inability to read and write could be found everywhere in Afghanistan.

The development of educational was also affected by the security situation throughout the country. The insurgents opposed the organization of the educational process of the local population and conducted attacks on educational institutions everywhere,

including Kabul. Such attacks in the country were associated with attempts by radical insurgents to intimidate both the local population who attended schools and higher educational institutions, as well as teachers who conducted classes and engaged in educational activities.

The intimidation tactics yielded results. Despite positive trends in the number of educational projects and the activities of the coalition and international organizations, the level of attendance at educational institutions and the total number of qualified teachers remained low and did not meet expectations and goals. Administrative and cultural factors affected the level and scale of the organization of the educational process. For example, there were different opinions about appropriate education levels between girls and boys.

Reflecting on the level and necessity of education for girls and boys, the topic of gender equality and the general status of women in Afghan society was unwittingly raised. This was due to long-term cultural and religious traditions in which women were given a diminished place in Afghan society. Regardless of political power the issues of gender equality had a long history based on the well-established customs and traditions of individual tribes and nationalities. However, during the first reign of the Taliban regime in Afghanistan, the situation with gender equality worsened.

When providing support to GIROA in constructing a state, the United States and the international coalition, used Western liberal and democratic models of state structure, insisted that women had equal rights and opportunities with men. As a result of these efforts, the situation of gender equality had improved in some regions of the country, primarily those where women's rights had not historically been extraordinary. Also, at the national level, women's rights began to be recognized and a number of gender projects began to develop successfully. However, overall, the effort remained ineffective and had not brought the desired results. This was largely due to conservative, centuries-old cultural and religious traditions, especially in remote areas, where these traditions had a strong influence and the local population saw no reason to change.

In general, it was essential to widely involve the Afghans themselves in solving the issues of social development of society, because only this could lead to positive changes. The actions of the coalition did not have desired effect, but rather, on the contrary, had led to the opposite results, since they were been perceived by Afghans as attempts to impose norms and morals alien to them. This, in turn, had led to rejection, which the insurgents successfully have used to attract sympathy and support of the local population to their side.

5 SUMMARY

Afghanistan is a rather specific and peculiar country with its own characteristics and differences. The roots of the uniqueness of Afghanistan as a country and a society go deep into history. From the point of view of historical analysis, a certain recurring model of the development of society in relation to the foreign presence is traced, which, starting from ancient times and regardless of the state system, invariably leads to a similar result. Due to this cyclical process taking place in Afghanistan, it is called

"graveyard of empires". This term can still be found in use by a number of international experts when assessing the effectiveness of the coalition as part of the operation in Afghanistan. This statement is conditioned by the fact that, although there are no more empires in the modern world, the actual development of events in Afghanistan affected the political and social processes in the countries participating in the coalition.

Returning to the study of the Afghan operation, it should be noted that, despite the extremely tight timing for preparation, the analysis of the historical experience of similar operations in Afghanistan and in other countries was conducted in advance. After a couple of decades, it is possible to say that given the time-frame required for a full analysis of the situation and assessment of the operation, the preparation was not enough. A number of analytical errors and omissions had been made, and the operation itself had turned from a short-term military campaign into a long-term and resource-intensive set of activities and events that continued for 20 years.

During the whole duration the most important factors for the success of the operation were: the level of security, the duration of the operation, the organization of political governance, the level of corruption, Pakistani-Afghan relations and the features of Afghan society.

Of all the factors, the most important one which affected all processes took place in Afghanistan and the effectiveness of the coalition's actions was security. The issue of security manifested in all areas and was an absolute condition for the effectiveness of reforms and the implementation of plans for stabilization and reconstruction. To ensure an adequate level of security, the operation involved the troops of the international coalition, as well as ANSF.

In terms of its composition, the coalition was a multinational entity, which for the first time in NATO history was created within the framework of Article 5 of the Alliance to ensure collective security. Therefore, the level of combat readiness seen in this operation was in a way an indicator of NATO's readiness to participate in joint forces in combat anywhere in the world. This level of combat readiness of international forces was applicable to NATO's deterrence policy in relation to possible opponents of the alliance. The successes or failures of the coalition forces in Afghanistan therefore could provide a basis for strategic and operational analysts' research around the world.

The level of the coalition forces' combat readiness for joint operations was directly influenced by the organization of the command of the joint coalition forces, as well as the conditions for the use of national contingents. In addition to the NATO command, national chains of command and national caveats interfered with cohesive actions in joint operations. The caveats dictated the geographic location of the contingents, level of authorities and involvement into combat actions as well as the structure and nature of the PRT's actions in the reconstruction processes. At the same time, the countries were not always guided by the goals and objectives of the operation, and often they proceeded from their national interests. Additionally, the organization of NATO's chain of command along the CENTCOM /JFCBS- ISAF/RS HQ- IJC-

RC/TAA²⁰ axes had undergone significant functional and structural changes throughout the operation. Such actions influenced the planning and execution of security operations, as well as the organization of the training process of the ANSF.

For the entire time of the operation, special attention, funds and resources were allocated to the implementation of the training of ANSF. The troops of ISAF and OEF were involved in the implementation of the training process, and with the initiation of the RS mission, the preparation of the ANSF became a priority. Despite the efforts made, the real strength and level of combat readiness of ANSF remained low, and the competence to plan and conduct independent operations to ensure and enforce law, order and security remained at an unsatisfactory level. This led to the fact that after the termination of combat operations of the coalition forces, the overall level of security fell to the level that existed before ISAF, and the initiative in a number of provinces passed to the insurgents.

The low level of training and combat readiness of the ANSF was not associated with an unsatisfactory organization of the training process and mentoring or the low level of skills of instructors from the coalition. This was primarily due to the low-quality level of the ANSF staff, in which, as in the entire Afghan society, corruption flourished, the overall level of motivation remained low, and the level of literacy remained as well extremely low. Also, representatives of the ANSF remained open to the influence of the ideas of radicalism, which was used by the insurgents for their own purposes. This was reflected in the presence of internal attacks on representatives of the coalition and the ANSF from the Afghan security forces.

After time being, when the whole operation had turned into long-term process, the new threats appeared in Afghanistan. With the emergence of the Islamic State in the Middle East, it was only a matter of time before ISIS appeared in the country. The emergence of ISIS complicated the already difficult situation in Afghanistan and returned the international coalition, represented by the American contingent within the framework of Operation Freedom Sentinel, to counterterrorist actions. In fact, this led to the resumption of fighting, however with a new enemy. It is noteworthy that the appearance of ISIS in Afghanistan had been hindered not only by the coalition, but also by the Taliban itself.

Over the years of the operation, the international community made significant efforts to assist the government and create an effective political leadership. In this regard, attempts were made to build Afghanistan in the manner of Western democracies. Such actions did not lead to the desired result. Stable and effective political governance did not benefit from the internecine struggle for power. The confrontation between President Ghani and Abdullah Abdullah, as well as the difficult relationship between the political leadership of Afghanistan and the United States, are notable examples of political struggles that ultimately had undermined the effectiveness of political reforms, governance as a whole- and the result was that the Taliban regained power over the country.

---

²⁰ CENTCOM- United States Central Command, JFCBS- Joint Force Command Brunssum, HQ- Headquarters, IJC- ISAF Joint Command, RC- Regional Command, TAA- Training, Advisory and Assistance.

The operational challenges for the reformation of political governance were related both to the reluctance of the Afghan society to follow the model of Western democracy, and to the extremely high level of corruption in the country. Corruption was represented at all levels of state institutions, and also existed widely in society. Based on the level of corruption, it was extremely difficult for representatives of the coalition to provide objective assistance to political leaders who were deliberately corrupted or acted in the name of their interests and in directions that were not constructive for the coalition.

The corruption of Afghan society had a destructive effect not only on political processes, but also on economic ones. Corruption hindered the development of potentially promising areas of the economy and agriculture. The widespread cultivation of opiates instead of crops, as well as the endless and ineffectual struggle against poppy fields, were the clearest examples of the development of the level of corruption in the country. The international coalition had been conducting a long-term fight with this area without any clear result, since no particularly remarkable achievements had been achieved over the 20 years of the operation until the end of it.

Interstate relations with neighboring countries, primarily with Pakistan, had a strong influence on achieving stability and resolving the conflict in Afghanistan. It was expressed into the ability of the insurgents and refugees of war to use the territory of Pakistan for their camps and shelters, as well as the presence of border conflicts along the Duran line, with periodically escalated into armed clashes. Additionally, Afghan-Pakistani relations were affected by the tribal similarity of the population, in which Pashtun families in some cases were divided on different sides of the border, and who were not satisfied with the ongoing situation.

The factor of Afghan-Pakistani relations was quite skillfully used by Pakistan, manipulating the situation in its national interests and opposing India's ambitions to consolidate its position in the region, and in particular in Afghanistan. This forced the coalition to reckon the interests of Pakistan, building regional relations and planning the coalition's actions in Afghanistan, taking into account Pakistani interests.

National features and forms of political governance in Afghanistan had a direct impact on the achievement of the assigned tasks and the overall effectiveness of foreign presence. Even during the British intervention in Afghanistan in the 19th century, it was noted that for achievement of desired result, it is easier for foreigners to cooperate with local leaders who have the support of the local population of the country. On the other hand, attempts to establish centralized control over the entire country were inevitably doomed to failure due to the administrative and tribal heterogeneity of Afghanistan and the lack of popular support. A historical example would be the actions of the Soviet Union and the Soviet supported socialist government of the Democratic Republic of Afghanistan (DRA) in the 1980s.

Afghan society is intertribal and multiethnic, existing according to its own code of honor, for example, the *Pashtun Wali*²¹, as well as having its own form of government and decision making within local community and on state level through structures

---

²¹ Pashtun Wali- code of honor, are practiced by ethnic groups in Afghanistan.

such as the *Jirga* or *Shura*. This has a strong influence on the way of life and the organization of society based on customs and social values that are not always acceptable to representatives of Western civilization. The peculiarities of society and attitudes towards foreigners, along with the security factor, had a critical influence on achievements in the social domain. The success in providing social reforms was an important component in the context of the entire operation, since it shaped society and created a social base for further transformations and achieving a positive operational effect and desired results.

Historically, a possible key to the success of a foreign presence in Afghanistan lies in local disposition and loyalty to foreigners. Without the support of the local population, all activities in Afghanistan are doomed to failure. This rule was relevant in the past, it remained also relevant at the present time in the conditions of modern realities. The failure of the international coalition in Afghanistan once again proves this assumption, since it is impossible to be successful in the country without attracting sympathy and without the support of the local population. The swiftness of events which returned the Taliban to power once again proved this.

The course of events was so unpredictable that even in the last stage of the operation the date announced by President Biden as the end of the operation and the withdrawal of American troops from the country, September 11, 2021²², had seemed as a number of other dates that were previously agreed upon between the parties without any further consequences.

However, this date was unacceptable to the Taliban, since they were guided by previous agreements with President Trump. President Donald Trump set an agreement with the Taliban insurgents in February 2020 that all US forces would withdraw from Afghanistan by May 1 2021²³. The lack of an agreement between the United States and the Taliban on the withdrawal of American troops from Afghanistan initiated a full-scale Taliban offensive across the country, which in turn led to the collapse of the political leadership of the GIRoA and the defeat of the ANSF.

For the international community, the rapid advance of the Taliban and the complete inability of the Afghan government to resist the Taliban's onslaught came as a complete surprise. Although the international experts assumed that after the departure of the Americans, the existing government would not last long in power, but the swiftness of the development of events was still unexpected.

The fact remains. By the end of August 2021, the Taliban regained control of Kabul, thereby returning to power in the country after 20 years of armed confrontation with the United States and the international coalition. According CNN: „Militants entered the presidential palace in Kabul hours after former President Ashraf Ghani fled the

---

²² The Washington Post, 13.04.2021: Biden will withdraw all U.S. forces from Afghanistan by Sept. 11, 2021. [https://www.washingtonpost.com/national-security/biden-us-troop-withdrawal-afghanistan/2021/04/13/918c3cae-9beb-11eb-8a83-3bc1fa69c2e8_story.html], read 30.04.2021.

²³ France 24, 25.08.2021: Why is August 31 the date for the US pullout from Afghanistan? [<https://www.france24.com/en/live-news/20210825-why-is-august-31-the-date-for-the-us-pullout-from-afghanistan>], read 27.11.2021.

country on August 15. In the week prior, many of Afghanistan's major cities fell to the insurgent group with little to no resistance"²⁴.

As a result of the operation, it can be noted that the United States, as the leading country of the international coalition, spent more than 2 trillion US dollars over the 20 years of the operation in Afghanistan. And also 800,000 Americans served in Afghanistan, while 20,744 American soldiers and women injured and 2,461 Americans lost their lives.²⁵

In fact, the withdrawal of the Americans from Afghanistan does not mean that the United States completely abandoned the fight against terrorism in this country. Counterterrorism activities can continue with the use of long-range modern types of weapons. President Biden said that there is no need to wage a ground war to fight terrorists in Afghanistan, terrorist impact is possible without "American boots on the ground" - or very little, if necessary.²⁶ Such statements mean that the Americans reserve the right to influence the situation in Afghanistan, including by military means. This makes it possible to assume that in the future the situation in Afghanistan may change through external influence, despite the fact that the operation in Afghanistan ended with the withdrawal of the international coalition from the country.

The writer Colonel Viktor Kalnitski serves as the Chief of Personnel Department in the General Headquarters of the Estonian Defence Forces.

BIBLIOGRAPHY

Atlantic Forum: 18 Years of NATO in Afghanistan. [<https://atlantic-forum.com/content/18-years-nato-afghanistan>].

Carnegie Endowment for International Peace, Review of President Trump's South Asia Strategy: The Way Ahead, One Year In. December 11, 2018.

CNN, 9.11.2021: In pictures: Afghanistan in crisis after Taliban takeover. [<https://edition.cnn.com/2021/08/16/middleeast/gallery/taliban-afghanistan/index.html>].

Congressional Research Service: Afghanistan: Background and U.S. Policy In Brief. Updated September 19, 2019.

---

²⁴ CNN, 9.11.2021: In pictures: Afghanistan in crisis after Taliban takeover. [<https://edition.cnn.com/2021/08/16/middleeast/gallery/taliban-afghanistan/index.html>], read 27.11.2021.

²⁵ The White House, 31.08.2021: Remarks by President Biden on the End of the War in Afghanistan. [<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/31/remarks-by-president-biden-on-the-end-of-the-war-in-afghanistan/>], read 27.11.2021.

²⁶ The White House, 31.08.2021: Remarks by President Biden on the End of the War in Afghanistan. [<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/31/remarks-by-president-biden-on-the-end-of-the-war-in-afghanistan/>], read 27.11.2021.

Ewans, Martin: Afghanistan A Short History of its people and Politics. Harper Perennial 2002.

FBI: East African Embassy Bombings. [<https://www.fbi.gov/history/famous-cases/east-african-embassy-bombings>].

FBI: USS Cole Bombing. [<https://www.fbi.gov/history/famous-cases/uss-cole-bombing>].

France 24, 25.08.2021: Why is August 31 the date for the US pullout from Afghanistan? [<https://www.france24.com/en/live-news/20210825-why-is-august-31-the-date-for-the-us-pullout-from-afghanistan>].

Lebovic, James H: Planning to Fail: The US Wars in Vietnam, Iraq, and Afghanistan. Oxford University.

Lester W. Grau; Dodge Billingsley: Operation Anaconda America's First Major Battle in Afghanistan. Modern War Studies.

NATO website: ISAF's mission in Afghanistan (2001-2014) (Archived). [www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69366.htm].

State Department Bureau for South and Central Asia USAID Office of Afghanistan and Pakistan Affairs USAID Bureau for Asia, Joint Regional Strategy, South and Central Asia. Approved: February 27, 2019, p. 3- 7

Steven Pressfield: Tribal Engagement Tutorial: The Jirga and the Shura. [<https://stevenpressfield.com/2010/03/tribal-engagement-tutorial-the-jirga-and-the-shura/>].

The Diplomat. [<https://thediplomat.com/2017/06/why-is-afghanistan-the-graveyard-of-empires/>]-

The Free Dictionary. [<https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Qalat>].

The New Your Times, November 30, 2009: Obama Issues Order for More Troops in Afghanistan. [<https://www.ny-times.com/2009/12/01/world/asia/01orders.html>].

The Washington Post, 13.04.2021: Biden will withdraw all U.S. forces from Afghanistan by Sept. 11, 2021. [https://www.washingtonpost.com/national-security/biden-us-troop-withdrawal-afghanistan/2021/04/13/918c3cae-9beb-11eb-8a83-3bc1fa69c2e8_story.html].

The White House, 31.08.2021: Remarks by President Biden on the End of the War in Afghanistan. [<https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/08/31/remarks-by-president-biden-on-the-end-of-the-war-in-afghanistan/>].

US DoD report to Congress: Report on Progress Toward Security and Stability in Afghanistan, and Unites States Plan for Sustaining the Afghan National Security Forces. April 2012.

STRATEGISEN TASON KOKEMUKSET INTERVENTIOSTA IRAKIIN 2003–

Mikko Rätty

1 LÄHTÖKOHDAT

”Eräänä päivänä naapurin poika paboinpitelee poikasi. Seuraavana päivänä naapurin poika pelottelee karjaasi. Seuraavaksi naapurisi poika vahingoittaa viljelystesi kastelujärjestelmää. Jos kaikki nämä tapahtumat ovat sattuneet, niin lopulta päätät lähestyä naapuriasi. Kerrot hänelle jokaisen rikkomuksen ja pyydät häntä lopettamaan. Yleensä varoitus tai naapurin lähestyminen riittää tämän toiminnan lopettamiseksi.”¹

Edellä oleva teksti on Saddam Husseinin näkemys 1980-luvulla käydyin Iranin – Irakin sodan syystä. Se tiivistää, kuinka pitkä tie kuljetaan loppuun ja saavutaan umpikujaan. Paine ratkaisuun voimankäytöllä kasvaa lopulta tämän seurauksena ylitsepääsemättömäksi. 2003 interventio Irakiin ei ollut tässä kehityksessä kohti konfliktia viimeinen interventio alueella, mitä puoltaa 1990–2011 Irakissa olleet yksitoista erilaista sotilasoperaatiota ja lentokieltoaluetta.² Pitkä tie interventioon tai sotaan tullaan siis kulkemaan yhä uudelleen, kun muut keinot tilanteen ratkaisuun koetaan toimimattomiksi.

2003 interventiolla on sekavan epäonnistumisen maine.³ Lisäksi siitä on arvioitu puuttuneen useiden vuosien ajan strategia. Tai ainakaan sen ei ole katsottu onnistuneen intervention ensimmäisellä puoliskolla.⁴ Miten interventio, mikä tunnistetaan tietyissä tilanteissa välttämättömäksi ja oikeaksi⁵ voi olla vailla strategiaa olevan sekavan epäonnistumisen maineessa on tarkastelun arvoinen asia. Irakin intervention tutkimista puoltaa myös, että viimevuosien aikana on valmistunut mm. Irakin sodan historiikki⁶

---

¹ FBI: *Saddam Hussein Interview session number 2, 08.02.2004*, s.1.

[<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB279/03.pdf>] luettu 06.02.2020.

² Wrage, Stephen & Scott Cooper: *No Fly Zones and International Security: politics and strategy*, First Edition, London; New York, NY: Routledge/Taylor&Francis Group, 2019, s. ix.

³ Garnett, John: *The Causes of War and the Conditions of Peace. Strategy in the Contemporary World An Introduction to Strategic Studies, Fourth Edition*. Baylis, John, James J. Witz & Colin S. Gray (eds.), Oxford University Press 2013, s. 25.

⁴ Finlan, Alistair: *Contemporary Military Strategy and the Global War on Terror, US and UK Armed Forces in Afghanistan and Iraq 2001–2012*. Bloomsbury Academic, 2014. s. 190. Kerttunen, Mika: *Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*. Maanpuolustuskorkeakoulu Strategian laitos Julkaisusarja 2: Tutkimuslustoista No 45, 2010, s. 43. Bolger, Daniel P.: *Why we lost – a general’s inside account of the Iraq and Afghanistan wars*. Eamon Dolan Book, Houghton Mifflin Harcourt, Boston, 2014, s. 423, 428, 430. Barry, Ben; *Harsh Lessons: Iraq, Afghanistan and the changing character of war*. IISS the international Institute for Strategic Studies 2017, s. 43–44, 129. Gray, Colin S.: *The future of strategy*. Polity Press, Cambridge 2015, s. 38.

⁵ Garnett (2013), s. 25.

⁶ Colonel Rayburn Joel D. & Colonel Frank K. Sobchak (eds.), with Lieutenant Colonel Jeanne F. Godfroy, Colonel Matthew D. Morton, Colonel James S. Powell & Lieutenant Colonel Matthew M. Zais: *THE U.S. ARMY IN THE IRAQ WAR: VOLUME 1, INVASION - INSURGENCY - CIVIL WAR, 2003-2006*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press 2019a. Colonel Rayburn Joel D. & Colonel Frank K. Sobchak (eds.), with Lieutenant Colonel Jeanne F. Godfroy, Colonel Matthew D. Morton, Colonel James S. Powell & Lieutenant Colonel Matthew M. Zais.: *THE U.S. ARMY IN THE IRAQ WAR: VOLUME 2 SURGE AND WITHDRAWAL, 2007-2011*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press 2019b.

ja Iso-Britannian osuutta arvioiva tutkimusraportti.⁷ Näiden uusien lähteiden ansiosta tutkimuksen tekeminen on mahdollista tiedoilla, jotka aiemmin eivät ole olleet käytössä. Uudet tapahtumat tarjoavat myös ajan kuluessa keinoja perustella aikaisemmin tehtyjä ratkaisuja. Tämä asettaa intervention tapahtumia uusiin mittasuhteisiin.⁸ Irakin interventio muokkaa siis näin keskustelua, jota uusista interventioista käydään.⁹ Lisäksi esimerkiksi Syyrian tapahtumat antavat vertailukohtia Irakin intervention vaihtoehtoisille kehityskuluille.

Irakin interventio on valtion pakottamisessa eräänlainen esimerkitapaus ongelmista. Siinä ajaututtiin lähelle tilannetta, jossa se olisi ollut tappio intervention toteuttajille.¹⁰ Interventio muuttui myös erään tulkinnan mukaan ajan kuluessa yhä enemmän politiikan läpäisemäksi.¹¹ Irak tuokin näin esille valtion pakottamisen ongelmat.¹² Kaikki edellä kuvattu yhdessä takaa ristiriitaisen, politisoituneen, sekä salaliittoteorioita¹³ täynnä olevan aihepiirin tutkimukselle. Tässä asetelmassa on tarpeen luoda taas kerran katse siihen, mitä interventiossa tapahtui.

Tämän luvun pohjana oleva tutkimus selvittää strategisen tason kokemuksia 2003 interventiosta Irakiin. Kokemusten analysoimiseksi ovat tutkimuksen pääkohteeksi valikoituneet interventiossa merkittävimmässä roolissa olleet valtiot, eli Yhdysvallat ja Iso-Britannia.

Tutkimuksen pääkysymys on: Mitä ovat Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian asevoimien ja poliittisten päättäjien strategisen tason kokemukset interventiosta Irakiin ja miksi?

Pääkysymykseen vastaamiseksi on asetettu seuraavat alakysymykset:

1. Mitä strategisen tason kokemuksia Yhdysvaltojen asevoimille tuli interventiosta? Miksi?
2. Mitä strategisen tason kokemuksia presidentti George W. Bushilla seuraajineen ja puolustusministeri Donald Rumsfeldilla seuraajineen on interventiosta 2001-2011? Miksi?
3. Mitä strategisen tason kokemuksia Iso-Britannian asevoimille ja poliittisille päättäjille tuli interventiosta? Miksi?

Tavoitteena työssä on siis luoda kuva siitä, mitä interventiossa lopulta hyvin pienen joukon kokemuksen mukaan tapahtui. Tämän vastauksen avulla opitaan ymmärtämään hieman lisää tapahtunutta, sekä edelleen mikä interventiossa aiheuttaa ongelmia.

---

⁷ Chilcot, John (Chairman), Lawrence Freedman, Roderic Lyne, Usha Prashar: *The Report of the Iraq Inquiry - Executive Summary*. Williams Lea Group 2016, [<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20171123122743/http://www.iraquinquiry.org.uk/the-report/>], luettu 25.3.2021.

⁸ ks. Sky News: *Tony Blair's Responds Tom the Iraq Inquiry In Full*, [<https://www.youtube.com/watch?v=uMjVAMD7axg>], luettu 6.7.2019.

⁹ Chilcot ym. (2016), s. 4.

¹⁰ Barry (2017), s. 12–13, 40. de Wijk, Rob: *The art of Military Coercion. Why the West's Military Superiority Scarcely Matters*. Amsterdam University Press, Amsterdam 2014, s. 19.

¹¹ Barry (2017), s. 17.

¹² de Wijk (2014), s. 19–20.

¹³ "Any historian of warfare knows it is in good part a comedy of errors and a museum of incompetence; but if for every error and every act of incompetence one can substitute an act of treason, many points of fascinating interpretation are open to the paranoid imagination." Hofstadter, Richard: *The Paranoid Style In American Politics*. from the Herbert Spencer Lecture, delivered at Oxford University in November 1963. [<https://harpers.org/archive/1964/11/the-paranoid-style-in-american-politics/>], luettu 11.1.2020.

Tutkimuksessa käsitellään strategisen tason kokemuksia siis pelkistetysti arvioimalla 2001–2011 Yhdysvaltojen presidenttien ja puolustusministerin kokemuksia. Näitä vertaillaan asevoimissa olleisiin kokemuksiin yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien löytämiseksi. Syynä valintaan on tulkinta, jonka mukaan juuri johtajien kokemus asioista on monesti ratkaisevinta siinä mitä lopulta tapahtuu.¹⁴

Rajauksia tehtäessä on huomioitu henkilöiden merkittävyys interventiolle.¹⁵ Eli presidentti Yhdysvaltojen turvallisuusstrategian allekirjoittajana ja puolustusministeri puolustusstrategian allekirjoittajana.¹⁶ Itse kansalliseen turvallisuusstrategiaan (*National Security Strategy, NSS*)¹⁷, kansalliseen puolustusstrategiaan (*National Defence Strategy, NDS*) tai kansalliseen sotilasstrategiaan (*National Military Strategy, NMS*) ei tutkimuksessa paneuduta. Kokemuksia tarkastellaan myös osin instituutioiden kautta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen tapauksessa kansallinen turvallisuusneuvosto (*National Security Council, NSC*), on instituutio, jossa Yhdysvaltojen strategia muovautuu.¹⁸

Asevoimissa kokemuksia tarkastellaan keskittyen JTF-7 (*Combined Joint Task Force-7*) ja MNF-I (*Multi-National Force-Iraq*)¹⁹, USF-I (*United States Forces Iraq*) ja OSC-I (*Office of Security Cooperation Iraq*)²⁰ organisaatioiden tasolle. Vaikka intervention kokonaisuus olikin CENTCOM (*U.S. Central Command*)²¹ johdossa, niin käytännössä mm. JTF-7/MNF-I asioi osin suoraan presidentin ja puolustusministerin kanssa. Tähän organisaation komentajaan henkilöityi myös intervention strategia ja sen toimeenpano.²²

Näkökulman suuntaamiseksi interventioon Yhdysvaltojen ulkopuolelta hyödynnetään Iso-Britanniassa olevia kokemuksia. Tällöin paneudutaan niin asevoimien kuin poliittikkojenkin kokemuksiin. Iso-Britannian merkitystä tutkimukselle lisää käsitys, että sillä usein ajatellaan olevan runsaasti kokemusta kumouksellisista sodista.²³ Yhdysvaltojen ohella juuri Iso-Britanniassa on myös nähtävissä eniten muutosvoimaa interventioon.²⁴ Sen kautta päästään myös arvioimaan paremmin länsimaiden interventioiden todellisuutta.²⁵ Rajauksessa on tukenut myös maiden roolit interventiosta päätettäessä, joukkomäärät, sekä toiminta miehitysjoukkoina.²⁶ Painottuminen Yhdysvaltoihin on kuitenkin luontevaa, sillä se päätti intervention strategiasta.²⁷ Kokemuksia koottaessa

---

¹⁴ Chirot Daniel & McCauley Clark: *Miksei tapeta niitä kaikkia? Poliittisen joukkomurhan logiikka ja ehkäisy*. Like kustannus, Helsinki 2008, s. 13, 15.

¹⁵ Gates, Robert M.: *Duty - Memoirs of a secretary at war*. Alfred A. Knoff, New York 2014, s. 25. mm. puolustusministeri vastasi intervention strategian laadintaan osallistumisen lisäksi myös toimeenpanosta (Sama.)

¹⁶ Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff: *Joint Doctrine Note 2-19, 10 December 2019, APPENDIX A*. [https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/jdn_jg/jdn2_19.pdf?ver=2019-12-20-093655-890], luettu 09.12.2019.

¹⁷ Puolustusministeri Gates ei lukenut edellisiä NSS tai NDS asiakirjoja aloittaessaan tehtävässä, eikä se häntä. (Gates (2014), s. 143–144.)

¹⁸ Strachan, Hew: Strategy in theory; strategy in practice, *Journal of Strategic Studies*, 42:2, 11.1.2019. [<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2018.1559153>], luettu 7.4.2021.

¹⁹ Rayburn ym. (2019a), s. 686, 689.

²⁰ Rayburn ym. (2019b), s. 659–664.

²¹ Rayburn ym. (2019a), s. 685.

²² Barry (2017), s. 36. Rayburn ym. (2019b), s. 131.

²³ de Wijk (2014), s. 236–237.

²⁴ Waltz, Kenneth N.: *Theory of International Politics*. McGraw-Hill, 1979. s. 72.

²⁵ Strachan (2019). Länsimaat haluavat mukaan liittolaisia. (Sama.)

²⁶ Barry (2017), s. 15.

²⁷ Sama, s. 45. Lock-Pullan, Richard: *US Intervention Policy and Army Innovation, From Vietnam to Iraq*. Routledge Taylor & Francis Group 2006, s. 198.

on valintaperusteena käytetty sitä, että kokemukset ovat tulleet esille eri lähteissä tai nostettu erityisen merkityksellisiksi. Rajaus on siis kehittynyt työn edetessä.

Tutkimuksessa on käytetty teoreettisena näkökulmana realismia. Erityisesti kirjoittajaa on inspiroinut klassinen realismi Hans J. Morgenthau'n ajattelun mukaisesti. Tarkemmin sanottuna eri valtioiden ja ryhmien pyrkimys oman valtansa kasvattamiseen.²⁸ Seuraavassa kuvataan, kuinka työssä tulkitaan realismin peruskäsityksiä²⁹ kansainvälisestä järjestelmästä. Realismin peruskäsitykset näkyvät työssä seuraavasti:

1) Kansainvälisen järjestelmän anarkinen rakenne mahdollistaa valtioiden välisen konfliktin normaalina osana järjestelmää. Järjestöillä ja yhteisöillä ei ole valtioiden itsemääräämävallan ylittäviä painostuskeinoja. Järjestelmä ei koskaan saavuta pysyvää tasapainotilaa ja interventio ei koskaan saavuta pysyvää lopputulosta. Anarkia vallitsee, sillä kukaan ei kykene pakottamaan hierarkiaan. Sotatila valtioiden välillä on siis pysyvä³⁰ ja interventio on osa tätä sotatilaa

2) Kamppailu vallasta on se tekijä, joka selittää valtioiden ajautumista konfliktiin ja interventioon. Valtakamppailu voi tämän tutkimuksen näkökulmasta olla myös epäsuoraa, jolloin Irakin valtion toiminta, joka uhkasi Yhdysvaltojen liittolaisia alueella, oli uhka Yhdysvalloille. Kamppailu vallasta on nähtävissä myös Irakin sisällä, jossa eri ryhmittyvät pyrkivät jatkuvasti saamaan mahdollisimman paljon valtaa. Valtakamppailu on tällöin nähtävissä myös jatkuvana pyrkimyksenä selviytyä.³¹

3) Valtiota tarkastellaan lopussa kokonaisuutena, jonka ymmärtämiseksi sen osia erotetaan toisistaan analysoitavaksi. Tämä pätee kaikkiin intervention osapuoliin. Vaikka valtio nähdäänkin kokonaisuutena, niin tutkimuksessa Irakin valtion sisällä nähdään olevan käynnissä anarkinen valtakamppailu eri ryhmien välillä. Ryhmät ovat toimiltaan valtioita Irakin valtion sisällä. Tämä ei poista tavanomaisten valtioiden kamppailua Irakin sisällä vaan on vain yksi toimijoiden joukko lisää.

4) Tutkimuksessa valtiot nähdään rationaalisina toimijoina, jotka tavoittelevat omia päämääriään strategiansa mukaisesti huomioiden muiden reaktiot.³² Tämä ei kuitenkaan poista mahdollisuutta virhearviointeihin.³³ Rationaalinen toiminta tarkoittaa, että strategisen tason yksilöiden toiminta näyttää rationaalisena heistä itsestään. Epärationaalisilta vaikuttaneet ratkaisut katsotaankin siis rationaalisiksi vallinneessa tilanteessa ne tehneelle henkilölle ja hänen edustamalleen valtiolle.

---

²⁸ Morgenthau, Hans J.: *POLITICS AMONG NATIONS, The Struggle for Power and Peace*. ([1948], Brief Edition 1993 Revised by Kenneth W. Thompson), McGraw-Hill, New York 1993.

²⁹ Glaser, Charles L.: *Part 1 Approaches to Security, Realism, Contemporary Security Studies, Fourth Edition*. Alan Collins (ed.), Oxford University Press 2013. 14-15. Ks. de Wijk (2014), s. 36. Mearsheimer, John J.: *The False promise of international institutions*. International Security Vol. 19, No. 3 (Winter, 1994-1995), Published by the MIT Press 1994. [https://www.jstor.org/stable/2539078?seq=1#metadata_info_tab_contents], luettu 30.4.2020, s. 9-11.

³⁰ Waltz (1979), s. 66, 102, 111-116.

³¹ Sama, s. 91-92. Waltz, Kenneth N: *Man, the State and War-theoretical analysis*. Columbia University Press, New York 2001, First Published. 1959, s. 203.

³² Glaser (2013), s. 15.

³³ Nixon, John: *Debriefing the President, The Interrogation of Saddam Hussein*. Penguin Random House, New York 2016, s. 2, 93.

5) Valtiot tarkastelevat toisiaan interventiossa vallan ja suorituskykyjen näkökulmasta. Kannanotot, joissa vastapuolta kuvataan sen poliittisen järjestelmän epäkohtien kautta, on tutkimuksen tulkinnan mukaan tarkoitettu perustelemaan oman vallan kasvattamista. Vallan ja suorituskykyjen jatkuvaa tarkastelua on myös Irakin sisällä kampaileiden ryhmien välillä.

6) Valtiot ovat tutkimuksen avaintoimijoita ja kansainvälisillä järjestöillä ei ole tutkimuksen näkökulmasta merkittävää roolia.³⁴ Tätä tulkintaa tukee se, että interventio suoritettiin valtioilla valtiota vastaan. Kansainvälisten järjestöjen merkitystä ei täysin kiistetä, mutta sen katsotaan olevan alisteinen valtioiden merkitykselle. Valtioiden avainroolia tukee myös niiden jatkuva vuorovaikutus muiden valtioiden toimien seurauksena, sekä halu pysyä erossa kansainvälisistä järjestöistä, jotka rajoittavat niitä kohtuuttomasti.³⁵ Kansainvälisten järjestöjen merkitystä vähentää myös se, että aiemmin kuvatulla tavalla Irakin sisällä toimineet ryhmät eivät voi olla osa näitä järjestöjä.³⁶

Tutkimuksen taustalla olevan ajattelun mukaan Irak oli realismin mukaisen valtakamppailun kohde ennen interventiota, sen aikana ja jälkeen. Alueen ottamisesta omaan vaikutuspiiriinsä kamppaili Yhdysvaltojen lisäksi erityisesti Iran. Irakin hallinta on keino oman vallan kasvattamiseen alueella. Irakin valtion suistuessa intervention kuluessa kohti sisällissotaa, sen sisällä eri ryhmittymät ryhtyivät toimivaan anarkisessa järjestelmässä realismin oppien mukaisesti yhä aktiivisemmin pyrkiessään saamaan valtaa. Tällöin kansallisen järjestelmän tärkeimmiksi toimijoiksi muodostuivat eri ryhmittymät valtion sisällä, jotka toimivat omasta näkökulmastaan rationaalisesti. Näin tutkimuksessa tulkitaan, vaikkakin realismissa rajataan yleensä tarkasteltavan valtion sisäinen valtakamppailu pois.³⁷

Klassista realismia ja sen tulkintaa yksilön merkityksestä ja kokemuksesta hyödynnetään,³⁸ kun mm. selitetään toimijoiden ratkaisuja. Näkemykset Saddam Husseinista antavat myös perusteita tulkita toimintaa suhteessa häneen. Samaa tukee myös mm. Saddam Husseinin näkemys esikuvistaan.³⁹ Yksilöiden kokemusten tulkintaa laajennetaan myös kattamaan soveltuvilta osin yksilöiden edustamia organisaatioita. Merkittävänä tekijänä ovat tässä tulkinnassa ne aikaisemmat kokemukset, joiden pohjalle uudet tulkinnat rakentuvat. Kokemusten tulkintaa tuetaankin esittämällä taustalla olevia tapahtumia, joilla arvioidaan olevan vaikutusta yksilöiden ja organisaatioiden myöhempään toimintaan.

Realismien ajattelun mukaisesti kansainvälisillä yhteisöillä ja lainsäädännöllä on toissijainen merkitys valtioiden toimintaan.⁴⁰ Tämä kuvaa tilannetta, jossa sekä Irak, että Yhdysvallat toimivat ensisijaisesti kansallisten normiensä ohjaamina. Taipumus perustella omilla kansallisilla normeillaan toimintansa oikeutusta,⁴¹ nähdään tutkimuksessa

---

³⁴ Järjestöjen vähäisestä merkityksestä Ks. Mearsheimer (1994).

³⁵ Waltz (1979), s. 65, 91.

³⁶ Esimerkiksi Irakin sunnit ryhmänä eivät voi hakea YK:n jäsenyyttä. (Kirjoittajan huomautus.)

³⁷ de Wijk (2014), s. 38.

³⁸ Sipilä, Joonas & Tommi Koivula: *Kuinka strategiaa tutkitaan 2. uudistettu painos*. MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU, STRATEGIAN LAITOS JULKAISUSARJA 2: TUTKIMUSSELOSTEITA No 52, Helsinki 2014.s. 25, Realismista: Morgenthau (1948), s. 4–16, Mearsheimer (1994), s. 9–14.

³⁹ Nixon (2016), s. 76–77, 143–144, 228.

⁴⁰ Allison, Roy: *Russia, the West and Military Intervention*. Oxford University Press, Oxford 2013, s. 2.

⁴¹ Sama, s. 21.

realismin ilmentymänä. Intervention tavoitteiden saavuttamisen rinnalla näkyy myös jatkuva pohdinta, miten säilytetään tilanne vakaana kotimaassa, samalla kun sota on käynnissä toisaalla.⁴² Tämän tasapainoilun takia on perusteltua sivuta tutkimuksessa myös sitä tilannetta, joka intervention kuluessa vallitsi niin Yhdysvalloissa kuin Iso-Britanniassakin.

Käsiteltävän asian ymmärrettävyyden parantamiseksi seuraavassa määritellään tutkimuksen kannalta tärkeimpiä käsitteitä. Strategia muodostuu työssä noudattaen Grayn tulkintaa:

- *Päämäärät (Ends), poliittiset*
- *Menetelmät (Ways), strategian toteuttamiseksi*
- *Keinot (Means), pääosin sotilaalliset*
- *Olettamukset (Assumptions)*⁴³

Olettamuksien tunnistaminen on erityisen tärkeää, koska tällöin törmätään toistuvasti tutkimuksen keskeiseen käsitteeseen eli kokemuksiin. Ihmisillä on olettamuksia asioista ja niiden liityntä heidän kokemuksiinsa tulee osin näkyväksi, kun he tulkitsevat kokemaansa. Olettamukset myös antavat perustan käydä sotaa, kun se muut syyt huomioiden ei vaikuta kannattavalta.⁴⁴ Irakin interventiossa voidaankin katsoa Irakin, Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian toimineen osin juuri olettamuksiensa mukaisesti.

Yhdysvaltojen määritelmä strategialle avaa myös käsitteen tulkintaa: "*Viisas idea tai ideakokonaisuus kansallisten voimavarojen käyttämiseksi synkronoidusti ja integroidusti tietyllä alueella, kansallisten ja/ tai monikansallisten tavoitteiden saavuttamiseksi*".⁴⁵ Keskeisimmillä strategisilla toimijoilla oli tämän ohella oma näkemyksensä siitä, miten strategia määritellään.⁴⁶ Yhdysvaltojen asevoimien tapa jättää strategian laatiminen poliittisten päätöksentekijöiden valtaan täytyy myös tunnistaa strategian määritelmän taustalla.⁴⁷ Tälle tutkimukselle ratkaisevaa on Yhdysvaltojen tulkinta, sillä Yhdysvallat päätti strategiasta Irakissa.⁴⁸ Täten tulkitaan strategian tarkoittavan pelkistetysti Yhdysvaltojen presidenttien ja puolustusministerien käskemää pitkän aikavälin tavoitteenasettelua ja interventioon liittyvää ohjausta sen eri vaiheissa.

Kokemuksen määrittely on tärkeää osana analyysiä. "*Kokemus ajatellaan helposti aistein havaittujen, muilta opittujen tai ulkoisesta lähteestä havaitun reflektion synnyttämiksi subjektiiv-*

---

⁴² Gray (2015), s. 31–32.

⁴³ Gray (2015), s. 10. Ks. myös Finlan (2014), s. 153.

⁴⁴ Finlan (2014), s. 31–32.

⁴⁵ "*A prudent idea or set of ideas for employing the instruments of national power in a synchronized and integrated fashion to achieve theater, national, and/ or multinational objectives.*" Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff: *DOD Dictionary of Military and Associated Terms*. (JP 3-0). Washington DC, as of November 2019, s. 210. (käännös kirjoittajan)

⁴⁶ mm. Rumsfeld strategiakäsitys. Rumsfeld, Donald: *Known and unknown: a memoir*. Published by the Penguin Group, 2011. s. 719–720. kenraali Franksin strategiakäsitys Ks. Finlan (2014), s. 112–114. Finlan toteaa, ettei tällä ollut tekemistä strategian kanssa. (Sama.)

⁴⁷ Finlan (2014), s. 80–81. Tätä kehitystä vahvisti mm. siirtyminen kohti ammattilaisuutta asevoimissa. Itse strategian kehitys on ollut tulosta asevoimien ja poliitikkojen vuorovaikutuksesta ja ruokkinut itsepetoksen riskiä. (Lock-Pullan (2006), s. 165, 196.) Interventiota ennen on nähty myös Yhdysvaltojen suurstrategian puuttuneen. (Finlan (2014), s. 40, 151.)

⁴⁸ Barry (2017), s. 45.

*visten tilojen virraksi, joka muodostaa tietoisuuden sisällön.*⁴⁹ Kokemuksen voi myös määrittellä olevan: ”*kuinka jokin asia tapahtuu ja miltä se sinusta tuntuu*”.⁵⁰ Tutkimuksessa kokemuksen synonyymeinä käytetään myös mm. näkemystä, käsitystä ja tulkintaa. Juuri ihmisen rooli perimmiltään sodan alkusyynä,⁵¹ tekee hänen kokemuksestaan kiinnostavan analysoitavan. Kokemuksen tulkitaan työssä olevan ensisijaisesti yksilöllisiä tunteuksia siitä, miten interventio Irakissa edistyy. Keskeistä analyysille on havainto kokemuksesta, toiminnan tasosta ja ajankohdasta.

Intervention määritelmän ymmärtäminen on tärkeää, sillä vain siten voidaan muodostaa käsitys, mitkä tarkasteltavista kokemuksista liittyvät siihen. Pelkistetysti intervention voi ajatella tarkoittavan ”*toimenpiteen toteuttamista vaikeaan tilanteeseen puuttumalla, pyrkimyksenä joko tilanteen parantaminen tai sen yhä vaikeammaksi muuttumisen estäminen*.”⁵² Tämä tulkinta tarjoaa jo varsin onnistuneen kuvauksen Irakin intervention tavoitteista ja syistä. Sotilaallisessa yhteydessä intervention merkitys on: ”*Tarkoitukselliset toimet valtion, tai valtiojoukon toimesta olemassa olevan ongelman ratkaisemiseksi sotilaallisin keinoin*.”⁵³ Molempiin tulkintoihin sopii vain rajoitetusti realismin ajatus valtioiden välisestä jatkuvasta kamppailusta. Ratkaisut tilanteen parantamiseksi, kun ovat sen mukaan pohjimmiltaan tilapäisiä. Tässä tutkimuksessa intervention tulkitaan käsittävän kaikki suorat ja epäsuorat sotilaalliset, sekä poliittiset toimet Irakiin vaikuttamiseksi. Nämä toimet edelsivät interventiota, tapahtuivat intervention aikana tai intervention jälkeen tarkasteluun valitulla aikavälillä.

2 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET ENNEN VUOTTA 2001

On luontevaa aloittaa intervention tarkastelu Persianlahden sodasta. Persianlahden sodan syynä olleelle Irakin hyökkäykselle Kuwaitiin on olemassa eri tulkintoja. Erään mukaan kysymys oli Iranin – Irakin välisestä sodasta, jonka seurauksena Irakin asevoimat oli kehittynyt taloudellisesti mahdottomaksi ylläpitää. Sen pelättiin kääntyvän Irakin hallintoa vastaan, jollei sen huomiota käännettäisi muualle. Asevoiman pienentäminen ei ollut mahdollista, koska tästä arvioitiin syntyvän levottomuuksia.⁵⁴ Merkityksensä oli myös sillä, ettei Kuwait kokenut itsensä puolustamista erityisen tärkeäksi.⁵⁵ Lisäksi Kuwait ei ollut myöskään halukas antamaan anteeksi Irakin velkoja, jotka olivat syntyneet Irakin – Iranin sodan aikana.⁵⁶ Mitä ilmeisimmin mm. edellä mainittujen syiden yhteisvaikutuksen takia 1.8.1990 Irak hyökkäsi Kuwaitiin. Hyökkäys toimi Irakille keinona painostaa varsin rationaalisesti alueen muita valtioita ja kasvattaa omaa valtaansa suhteessa niihin.

---

⁴⁹ Tieteen termipankki: *kokemus*. [<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:kokemus>], luettu 11.11.2019.

⁵⁰ Cambridge Dictionary: *experience*. [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/experience>], luettu 24.10.2019.

⁵¹ Waltz (2001), s. 3, 9.

⁵² Cambridge Dictionary: *intervention*. [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/intervention>], luettu 24.10.2019.

⁵³ Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff: *DOD Dictionary of Military and Associated Terms*. [<https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/dictionary.pdf>], luettu 13.01.2020.

⁵⁴ Blydes Lisa: *State of repression: Iraq under Saddam Hussein*. Princeton University Press 2018, s. 271–272.

⁵⁵ Rumsfeld (2011), s. 31.

⁵⁶ de Wijk (2014), s. 31–32.

Persianlahden sotaa seuranneet rajoittamis- tai hallintastrategiat, sekä niihin liittyvät talouspakotteet eivät olleet suosiossa Yhdysvalloissa 1990 -luvun alussa.⁵⁷ Olisi siis ollut oletettavaa, että tilannetta olisi ryhdytty ratkaisemaan jo aikaisemmin. Seuraavassa osoitetaan tiivistetysti, kuinka useilla eri keinoilla haettiin ratkaisua alati huononevaksi koettuun tilanteeseen, jossa Yhdysvallat koki arvovaltansa⁵⁸ ja valta-asemansa olevan uhattuna. Samalla tulee esille, kuinka valtiot kamppailivat Irakilla oman etunsa ajamiseksi.

Neuvostoliitto suhtautui erittäin kielteisesti Persianlahden sodan ollessa käynnissä siihen, että Yhdysvallat olisi vaikuttanut Saddamin tulevaisuuteen.⁵⁹ Persianlahden sodan voi siis ajatella päättyneen ratkaisemattomana, muidenkin kuin Yhdysvaltojen toimien vuoksi. Myös mm. 1996 ja 1998 iskut Irakiin saavuttivat vain osin muiden valtioiden tuen.⁶⁰ Muut valtiot vaikuttivat siis siihen, kuinka ratkaisematon matalan intensiteetin konflikti muodostui Irakin ja Yhdysvaltojen välille.

Painostuksen avulla pyrittiin ylläpitämään Irakin yhteistyöhaluja. Ennen interventiota 2003 oli käynyt selväksi, etteivät lentokieltoalueet saa aikaan muutoksia. Ne olivat vain keino rajoittamiseen ja rajoitettuun painostukseen. Lentokieltoalueen ylläpidossa koettiin kasvavia ongelmia ja Irakin uhkaavaksi koettuun toimintaan vastattiin käyttämällä sotilaallista voimaa.⁶¹ Irakia uhattiin myös Kuwaitiin sijoitetuilla joukoilla, jotka toimivat pelotteena.⁶² Painostus ei tuottanut tulosta ja ongelma säilyi. Irakia painostavien valtioiden mielenkiinto Irakin rajoittamiseen alkoi vähitellen hiipua.

Irakin uhan patoamista tehostettiin säännöllisesti voimankäytöllä, joko aggressioiden tai sopimusten rikkomisen seurauksena. Ajan kuluessa iskut muuttuivat epäsuositummiksi eri maiden mielestä.⁶³ Toimien tiedettiin olevan epätäydellisiä, mutta toisaalta riskien ajateltiin olevan hallittavissa ja kuluja maltilliset.⁶⁴ Lentokieltoalueet nauttivat myös ainakin osin YK:n mandaatista, joka mahdollisti alkuvaiheessa Yhdysvaltojen, Iso-Britannian, Ranskan ja Turkin osallistumisen. Interventiossa 2003 olikin erään tulokinnan mukaan kysymys kärsimättömyydestä ratkaisujen saamiseen.⁶⁵ Aika kului loppuun Irakilaisten pakottamiselle. Pakottaminen on helposti hyväksyttävissä, mutta kärsii samasta ongelmasta kuin interventiokin, eli lopulta valtioiden mielenkiinto asiaan hiipuu ajan kuluessa ja kamppailun säilyessä. Tulkinta kärsimättömyydestä on tosin ongelmallinen, sillä matkalla kohti interventiota vaikutti yhä selvemmältä, että Irak pääsi lähemmäs omia tavoitteitaan. Tällöin kysymys ei ollut niinkään kärsimättömyydestä, vaan tunnistetusta tarpeesta muuttaa strategiaa.

---

⁵⁷ Matthews, Jeffrey J.: *Colin Powell - Imperfect patriot*. University of Notre Dame Press 2019, s. 122.

⁵⁸ Chirrot & McCauley (2008), s. 76. Arvovallan loukkaus kannustaa kostamaan. (sama)

⁵⁹ Allison (2013), s. 38–39.

⁶⁰ Sama, s. 74, 107.

⁶¹ Wrage & Cooper (2019), s. 40, 46–49, 53, 57.

⁶² Bolger (2014), s. 104–105. Wrage & Cooper (2019), s. 62.

⁶³ Bolger (2014), s. 109–110.

⁶⁴ Wrage & Cooper (2019), s. 57, Talouspakotteiden ongelmista Ks. de Wijk (2014), s. 110–116.

⁶⁵ Sama, s. 46–47.

Erään tulkinnan mukaan interventiossa oli kysymys neokonservatiivien halusta saada nopeampia ratkaisuja ja demokratiaa ratkaisuksi Irakin tilanteeseen.⁶⁶ Edellä mainittu tulkinta neokonservatiivien nopeuden tavoittelusta sivuuttaa sen, että Irakia vastaan määrättyjen pakotteiden ja painostuskeinojen toteuttajavaltioiden määrä väheni jatkuvasti. Eräs syy oli valtioiden pyrkimys saada Irakista taloudellista hyötyä.⁶⁷ Samoin se sivuuttaa sen, että valtioilla on yleisesti halu saada aikaan selviä voittoja.⁶⁸ Tässä asetelmassa Irakin tilanteen ratkaisun katsottiin jääneen kesken.⁶⁹ Tämä keskeneräisyyden tulkinta haastaa myös käsityksen, jonka mukaan Persianlahden sota olisi ollut menestys.⁷⁰ Syistä 2003 intervention toteuttamiseen on olemassa eri tulkintoja. Keskeisintä on tunnistaa, että usein toistuu ajatus ajan loppumisesta valtioiden välisessä kamppailussa. Myös vaihtoehtoon neokonservatiivien merkityksestä sisältyy ajatus Yhdysvaltojen valta-aseman vahvistamisesta alueella, tässä tulkinnassa demokratiaa edistämällä.

YK:n talouspakotteet, joita Irakiin kohdistettiin eivät täysin vaikuttaneet.⁷¹ Ne myös ajoivat Irakin tilanteeseen, jossa humanitääriin tilanne johti Oil For Food-ohjelmaan 1996.⁷² Se puolestaan loi Saddamille keinon hallita maan taloutta.⁷³ Saddam antoi myös tarkoituksella sanktioiden vaikutusten mennä kansalaistensa kärsittäviksi,⁷⁴ sillä hallinnon asema vahvistui, kun oli osoitettavissa ulkopuolinen uhkaaja.⁷⁵ Ruuan säännöstelyllä oli myös mahdollista rangaista epäluotettaviksi arvioituja kansalaisia.⁷⁶ Pakotteet siis lisäsivätkin baath -puolueen jäsenmäärää, kun osa ihmisiä liittyi selviytyäkseen tilanteesta.⁷⁷ Talouspakotteet eivät siten onnistuneet kukistamaan Saddamia, mutta sen sijaan ne loivat osaltaan Irakiin luhistumispiirissä olevan yhteiskunnan, sekä ruokkivat korruptiota.⁷⁸ Pakotteiden vaikutus ihmisten ajamisessa puolueen jäseniksi kuvaa hyvin, kuinka epäsuotuisia vaikutuksia pakotteilla voi olla. Hallintoa painostamaan luotu mekanismi vain vahvisti hallinnon otetta.

---

⁶⁶ Neokonservatiivin määritelmä de Wijk (2014), s. 91 mukaan: "Uskoa Yhdysvaltojen ajamien arvojen, saavutusten, voiman, sekä talouden ylivoimaisuuteen. Samalla ollaan pessimismistä muun muassa sille uhkan muodostavien valtioiden, terrorismin ja Kiinan nousun suhteen." Tulkinta Bushin hallinnon muuttumisesta realismista neokonservatiiviseksi. Ks. Lock-Pullan (2006), s. 177–178.

⁶⁷ Rumsfeld (2011), s. 417, Jäljellä pakotteiden valvonnassa ja lentokieltoalueiden ylläpidossa olivat "käytännössä vain Yhdysvallat ja Iso-Britannia." (Sama.) Gates (2014), s. 27, Gates mainitsee hyötyjinä "...Ranskan, Venäjän, Saksan ja Kiinan." (Sama.)

⁶⁸ Mearsheimer, John J: *Conventional Deterrence*. Cornell University Press, Ithaca 1983. s. 56, 61, 63.

⁶⁹ Sivonen, Pekka: *Strateginen kulttuuri ja Yhdysvaltain voimapolitiikka epätavanomaisessa sodankäynnissä ja sotilaallisissa välituloissa*. Tiede ja Ase, Suomen sotatieteellisen seuran vuosijulkaisu Vol 2019 Nro 1 (2019). [<https://journal.fi/ta/issue/view/6100>], luettu 17.5.2021. s. 37.

⁷⁰ Persianlahden sodasta menestyksenä Ks esim. de Wijk (2014), s. 13.

⁷¹ Kaldor, Mary: *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era, third edition*. Stanford University Press Stanford, California 2012., s. 173. Bush, George W.: *Ratkaisun hetket*. Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki 2011. Suomentanut Ilkka Terho, alkuperäisteos: *Decision Points*, The Crown Publishing Group 2010.), s. 277. Lock-Pullan (2006), s. 181.

⁷² YK: *Oil For Food -ohjelma: Office of the Iraq Programme, Oil-for-Food*.

[<https://www.un.org/Depts/oip/background/index.html>], luettu 6.4.2021.

⁷³ Blaydes (2018), s. 127. Rumsfeld (2011), s. 418, 441, 445. Gates (2014), s. 27. Esim 2001 n. 1, 5 miljardia vuoti Saddamille hallinnolle. (Chilcot ym. (2016), s. 8–9, JIC Assessment: 14 February 2001 *IRAQ: ECONOMIC SANCTIONS ERODING*. [<http://www.iraqinquiry.org.uk/media/203152/2001-02-14-jic-assessment-iraq-economic-sanctions-eroding.pdf>], 28.1.2021.

⁷⁴ de Wijk (2014) s. 136. JIC Assessment: 14 February 2001, *Iraq: Economic Sanctions Eroding?*

⁷⁵ de Wijk (2014), s. 110.

⁷⁶ Rayburn ym. (2019a), s. 18.

⁷⁷ Blaydes (2018), s. 112–130, 181–182. Bolger (2014), s. 111.

⁷⁸ Korruptio oli vanhaa perua ja ongelmallinen myös Saddamille suhteessa alaisiinsa. (Nixon (2016), s. 115.)

Irakin joukkotuhoseohjelma liittyi Saddamin pyrkimykseen pysyä vallassa. Saddam uskoi, että hänen syrjäyttämisenä olisi epätodennäköisempää, jos ohjelmaan uskotaisiin.⁷⁹ Edellä olevaan tulkintaa joukkotuhoseiden merkityksestä tukee havainto, jonka mukaan Saddam oli huolissaan asevoimiensa kasvavasta vallasta.⁸⁰ Irak keskittyi ensisijaisesti vastaamaan sisäisiin ja Iranin aiheuttamiin turvallisuusuuhkiin Persianlahden sodan jälkeen. Tässä yhteydessä luotiin myös Irakin sisälle lisää jännitteitä, jotka aikanaan purkautuivat Yhdysvaltojen intervention jälkeen.⁸¹ Tässä on nähtävissä, kuinka Irakin joukkotuhoseohjelmaa vastaan toteutetut toimenpiteet olisivat toimissaan johtaneet hallinnon aseman heikkenemiseen ja mahdollisesti sen kaatumiseen. Sen selviäminen oli sidottu osin joukkotuhoseisiin. Samalla painostukseen myöntymisessä oli nähtävissä uhka hallinnon arvovallalle kansalaisten edessä.

Bushin ja Rumsfeldin mukaan Irakin kanssa oli käynnissä sota.⁸² Lisäksi Irakiin kohdistetut YK pakotteet ja tarkastukset olivat olemassa, koska katsottiin Irakin palaavan takaisin joukkotuhoseiden valmistamiseen.⁸³ Rumsfeldin mukaan Yhdysvaltojen toiminta interventioon asti oli antanut Saddamille käsityksen, että Yhdysvallat ei uskaltaisi toimia.⁸⁴ Saddam myös tulkitsi Yhdysvaltojen toimivan YK:ta hyödyntäen Irakia vastaan.⁸⁵ Interventio Irakiin olikin muutoksen hakemista.⁸⁶ Taustalla oli lukuisia eri perusteluja,⁸⁷ mutta tärkeintä oli saada käynnissä olevaan sotaan ratkaisu.

Iso-Britannian linjana puolestaan oli ennen 2001 terrori-iskuja pakotteiden avulla painostaa Irakia toimimaan halutulla tavalla, mutta Saddamin syrjäyttäminen ei ollut tavoite. Iso-Britannia tunnisti 2000, ettei valitulla linjalla voitaisi jatkaa enää pitkään. Oli epävarmaa, saavutettaisiinko sillä mitään. Iso-Britanniassa myös katsottiin, että Saddam aloittaisi joukkotuhoseiden rakentamisen uudelleen tilaisuuden tullen. Kaikessa näkyi kasvava paine purkaa pakotteet, koska ne eivät toimineet. Virallisesti valittua linjaa Irakin uhan rajoittamisesta pidettiin kuitenkin pääosin toimivana.⁸⁸ Kokemus valitun linjan toimimattomuudesta oli hyvin samansuuntainen Yhdysvaltojen kanssa.

Iso-Britannian käsityksen mukaan oli erittäin vaikeaa estää valtiota kehittämästä biologisia- ja kemiallisia aseita.⁸⁹ Samoin Irak koettiin alueellisena uhkana Lähi-Idässä.⁹⁰ Iso-Britannian mukaan 2001 lopussa Yhdysvallat asetti tavoitteekseen Saddamin syrjäyttämisen, mitä Iso-Britannia ei tukenut.⁹¹ Tämä tulkinta on osin virheellinen. Se jättää huomiotta, että *1998 Iraq Liberation Act* julkaisusta asti hallinnon vaihto oli ollut

---

⁷⁹ Wrage & Cooper (2019), s. 60. Bush (2011), s. 327.

⁸⁰ Blaydes (2018), s. 267.

⁸¹ Rayburn ym. (2019a), s. 11, 14.

⁸² Bush (2011), s.278. Rumsfeld (2011), s. 418.

⁸³ Gates (2014), s. 27. The strategic defence review White Paper. House of Commons Library Research Paper 98/91, 15.10.1998. [https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20121018172816/http://www.mod.uk/NR/rdonlyres/65F3D7AC-4340-4119-93A2-20825848E50E/0/sdr1998_complete.pdf], luettu 22.5.2020, s. 128.

⁸⁴ Rumsfeld (2011), s. 414–415.

⁸⁵ de Wijk (2014), s. 86.

⁸⁶ Strachan (2019). Gates (2014), s. 28. de Wijk (2014), s. 17.

⁸⁷ Allison (2013), s. 106–108.

⁸⁸ Chilcot ym. (2016), s. 6–10, 69. Ks. myös mm. Letter Goulty to McKane: *Iraq attaching Iraq Future Strategy*, [<http://www.iraqinquiry.org.uk/media/75767/2000-10-20-Letter-Goulty-to-McKane-Iraq-attaching-Iraq-Future-Strategy.pdf>], luettu 26.4.2021. JIC Assessment: *14 February 2001, 'Iraq: Economic Sanctions Eroding'*.

⁸⁹ The strategic defence review White Paper (1998), s. 128.

⁹⁰ Sama, s. 17.

⁹¹ Chilcot ym. (2016), s. 6.

tavoitteena Yhdysvalloilla.⁹² Lisäksi Irakin hallinnon kohtalo oli sidottu osin sen joukkotuhoaseisiin tai ainakin niiden olemassaolon uskotteluun.⁹³ Iso-Britannian Irakiin kohdistama painostus joukkotuhoaseista luopumiseen olisi siis voinut johtaa hallinnon vaihtoon. Iso-Britannia oli siis lopulta hyvin samankaltaisessa tilanteessa suhteessa Irakiin kuin Yhdysvallat.

Irakin hallinto arvioi toistuvasti väärin muiden valtioiden reaktiot sen ratkaisuihin. Sama koski myös sen kykyä arvioida tekemiensä ratkaisujen vaikutusta Irakin sisäisiin asioihin. Lopputuloksena tästä kaikesta oli sarja ratkaisuja, jotka ajoivat maan toistuviin vaikeuksiin.⁹⁴ Interventiosta teki siis mahdollisen myös viimekädessä Irakin puutteellinen kyky toimia suhteessa Yhdysvaltoihin. Irak valitsi strategian, jolla se haastoi siihen kohdistetun painostuksen. Ongelmana oli, että Irak arvioi väärin sen, kuinka lopulta Yhdysvallat reagoisi sille yhä epäedullisemmaksi muuttuvaan tilanteeseen. Lopulta kaiken keskellä on kysymys valtioiden välisestä kamppailusta vallasta, sekä itselleen mahdollisimman edullisesta asetelmasta. Kysymys siitä olisiko tilanne lopulta voitu ratkaista muuten kuin interventiolla jää vaille vastausta. Irakista riippumattomat tapahtumat syyskuussa 2001 asettivat Yhdysvallat tilanteeseen, jossa Irakin aiheuttama ongelma ratkaistiin interventiolla 2003.

3 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET 2001–2006

Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian kokemukset interventiosta olivat varsin samansuuntaiset, joskin erojakin löytyi. Tärkein yksittäinen maiden välisiä eroja selittävä tekijä oli se, että lopulta Irakin interventiossa vastaan tulleet ongelmat olivat Iso-Britannialle Yhdysvaltojen ongelmia. Iso-Britannialle riitti, että se sai ajettua omaa etuaan tukevilla Yhdysvaltoilla, minkä jälkeen se pyrki kaikin keinoin irrottautumaan interventiosta. Kaiken tämän taustalla vaikutti se, että maiden strategiat suhteessa Irakiin olivat koko intervention ajan erilaiset.⁹⁵

Tavallaan Iso-Britannialle kysymys interventiosta oli joukkotuhoaseiden leviämisen ehkäisemisestä, kun taas Yhdysvalloille kysymys oli hallinnon vaihdosta.⁹⁶ Iso-Britannian tulkinta kuitenkin sivuuttaa, että joukkotuhoaseet ja niiden olemassaoloon liitetty epävarmuus olivat tarkoitettu myös Irakin sisäistä uhkaa vastaan. Niistä luopumisen seurauksena olisi voinut olla siis myös hallinnon vaihto. Iso-Britannialle tähän liittyen Irakin uhan perusteleva omille kansalaisille ei myöskään onnistunut yhtä hyvin kuin Yhdysvalloissa. Kannatus interventiolle lopuikin nopeasti.

---

⁹² Yhdysvaltojen kongressi: *Iraq Liberation Act 31.10.1998*. [<https://www.congress.gov/105/plaws/publ338/PLAW-105publ338.pdf>], luettu 28.04.2020. Ks. esim. Matthews (2019), s. 224–225. Bush (2011), s. 278. Bolger (2014), s. 113–114. Rumsfeld (2011), s. 417.

⁹³ Chilcot ym. (2016) s.25. House of Commons: *raportti 25.2.2003– Official Report, 25 February 2003, columns 123-126*. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030225/debtext/30225-05.htm>], luettu 26.4.2021.

⁹⁴ Blaydes (2018), s. 5, 7.

⁹⁵ Rayburn ym. (2019a), s. 302. Finlan (2014), s. 174. Chilcot ym. (2016), s. 100.

⁹⁶ Chilcot ym. (2016), s. 51.

Kummallekin valtiolle interventiossa oli tärkeää saada aikaan suuria ja laajoja itselleen myönteisiä vaikutuksia alueella.⁹⁷ Yhdysvallat oli huolissaan siitä, että se näyttäytyisi heikkona, jos se ei saisi Irakia kuriin.⁹⁸ Pohjimmiltaan valtio hakee tällöin turvallisuutta.⁹⁹ Vastaavasti Iso-Britannia katsoi Irakin kuriin laittamisen tukevan YK:n arvovaltaa.¹⁰⁰ Tämä ero selittyy osin sillä, että viimekädessä Irakiin kohdistetut pakotteet ja lentokieltoalue olivat ennen interventiota yhä selvemmin Yhdysvaltojen vastuulla. Viimekädessä Iso-Britannialle interventiossa suurin vaikutus tuli siitä, että se tuki Yhdysvaltoja minkä se koki omalle asemalleen tärkeäksi.

Molemmille valtioille muodostui interventiossa tunne kiireestä ja pakosta toimia ennen kuin olisi liian myöhäistä. Tätä kiirettä ruokki erityisesti Yhdysvallat.¹⁰¹ Molemmilla valtioilla oli tähän liittyen sekä oikeita että vääriä olettamuksia Irakin muodostamasta uhasta. Useiden tekijöiden vaikutuksesta vääriä olettamuksia tukeneet tiedot korostuivat oikeita enemmän. Molemmille valtioille intervention ongelmassa oli kysymys myös siitä, että resursseja oli liian vähän. Yhdysvalloilla oli kuitenkin Iso-Britanniasta poiketen kyky paremmin korjata tätä ongelmaa.¹⁰²

Iso-Britannia ja Yhdysvallat eivät kumpikaan esitettyjen kokemusten valossa onnistuneet luomaan toimivia johtosuhteita strategiselta tasolta tarkasteltaessa.¹⁰³ Näin siksi, että rakennetut johtosuhteet olivat jatkuvassa muutoksessa, mm henkilöstön kierron ja uusien organisaatioiden suhteessa tarpeeseen myöhästyneen luomisen takia. Uusiin organisaatioihin liittyi myös se, ettei niiden asemaa suhteessa muihin toimijoihin tehty selväksi.¹⁰⁴ Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen johtosuhteiden ongelmien perimmäiset syyt olivat myös osin Bushin ja Blairin tavassa toteuttaa johtamista ohi hallinnon.¹⁰⁵ Tähän molemmilla mailla ongelmia loivat lisää hätäisesti luodut uudet organisaatiot. Irakin jälleenrakentamisessa tämä johtosuhteiden epäselvyys konkretisoituikin huonoiksi koetuissa päätöksissä, sekä erityisesti niiden omistajuuden puutteessa.

---

⁹⁷ Bush (2011), s. 326. Rumsfeld (2011), s. 630. Libyan myöntymisen tekijöistä Ks. de Wijk (2014), s. 17–18. Rumsfeld (2011), s. 494, Rumsfeld, Donald: *viesti 5.5.2003, 2003-05-05 to Bush re Visit to the Persian Gulf, Iraq, Afghanistan and United Kingdom*. [<http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/322/2003-05-05%20to%20Bush%20re%20Visit%20to%20the%20Persian%20Gulf,%20Iraq,%20Afghanistan%20and%20United%20Kingdom.pdf#search=%22visit%20to%20the%20persian%20gul%22>], luettu 13.05.2020.

⁹⁸ Rayburn ym. (2019b), s. 10. Barry (2017), s. 122. Rumsfeld (2011), s. 693, 342. Rumsfeld mukaan “...*heikkous kutsuu aggression luokseen*” (*George Schulz’in toteamus 1984 Libanonista vetäytymisen jälkeen*). (Rumsfeld (2011), s. 710.) Pelotteesta Ks. Rumsfeld, Donald: *viesti ja muistio 4.1.2002, 2002-01-04 To Paul Wolfowitz re Paper on Deterrence- Memo Attachment*. [<http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/734/2002-01-04%20To%20Paul%20Wolfowitz%20re%20Paper%20on%20Deterrence-%20Memo%20Attachment.pdf#search=%22deterrence%22>], luettu 08.05.2020.

⁹⁹ Waltz (1979), s. 126.

¹⁰⁰ Chilcot ym. (2016), s. 12–13, 17–18. House of Commons: *Official Report*, 24 September 2002, columns 1 23. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmhansrd/vo020924/debtext/20924-01.htm>], luettu 26.4.2021. Chilcot ym. (2016), s. 40–42. House of Commons: *Official Report*, 18 March 2003, columns 760-774. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030318/debindx/30318-x.htm>], luettu 26.4.2021.

¹⁰¹ Rumsfeld (2011), s. 428–429. Rayburn ym. (2019a), s. 36.

¹⁰² Finlan (2014), s. 174. Chilcot ym. (2016), s. 100.

¹⁰³ Osin poiketen mm. Barry (2017), s. 51–53 esitetystä.

¹⁰⁴ Chilcot ym. (2016), s. 81. Rumsfeld (2011), s. 487.

¹⁰⁵ Rumsfeld (2011), s. 503, 506–507, 522. Rayburn ym. (2019a), s.38, 49. Chilcot ym. (2016), s. 16, 53–54, 90–93.

Molemmilla mailla oli alusta asti palava halu luovuttaa nopeasti valta ongelmien ratkaisemisesta irakilaisille itselleen.¹⁰⁶ Molemmat olivat myös valmiita antamaan ainakin rajoitetusti irakilaisten epäonnistua osana tätä prosessia. Ero kokemuksissa tulee kuitenkin siinä, että viimekädessä vain Yhdysvallat koki, että heitä syytettäisiin epäonnistumisista. Iso-Britanniasta tarkastellen syy irakilaisten epäonnistumisesta olisi joko irakilaisten itsensä tai Yhdysvaltojen.

Strategiset mittasuhteet saavuttaneet tapahtumat,¹⁰⁷ joita lähteissä tarkasteltiin, olivat pääosin Yhdysvaltoja koskevia. Tätä tilannetta tuki myös osin Iso-Britannian tietynlainen eristäytyminen omalle vastuualueelleen, sekä se että esimerkiksi interventiossa pidätettyjen käsittely ja sen ongelmat näyttäytyivät enemmän juuri Yhdysvaltojen tekeminä virheinä. Paikallisesti toiminut Iso-Britannia teki vastaavasti vähemmän strategisen mittasuhteen virheitä, koska sen virheet näkyivät lähinnä paikallisina epäonnistumisina. Tähän osuuteen liittyy eniten epävarmuutta toistaiseksi käsitellyistä kokemuksista. Sen analysoiminen luotettavammin edellyttäisi laajempaan aineistoon perehtymistä, jotta mukaan tulisi enemmän juuri Iso-Britanniaan liitettyjä merkittäviä tapahtumia interventioista.

Yhdysvalloille suuri osa YK:n ja liittolaisten tuen hankkimisesta oli toissijaista, kun taas Iso-Britannialle se oli erityisen tärkeää sisäpoliittisten syiden ja resurssien takia.¹⁰⁸ Iso-Britannian näkemys YK:n tuen tärkeydestä ei välittynyt täysin sen toimiin ja päätökseen osallistua interventioon. Tärkeämpiä olivat lopulta maiden keskinäiset suhteet. Viimekädessä valtiot olivat osallisena interventiossa omien kansallisten etujensa ajamiseksi. Näissä kansallisissa eduissa Irak oli toissijainen ja tärkeintä oli valtioiden suhde Yhdysvaltoihin, sekä sitä kautta saatavissa oleva hyöty omalle asemalle valtioiden joukossa.

4 KOKEMUKSET, EROT JA YHTÄLÄISYYDET 2007–2011

Seuraavassa esitetään, kuinka Iso-Britannia koki intervention 2007 eteenpäin. 2007 alussa liittolaisten strategiat alkoivat lopullisesti erkaantua toisistaan. Iso-Britannian interventio päättyi nöyryytykseen. Sen mukautuminen alueella vallinneeseen tilanteeseen ei onnistunut.¹⁰⁹ Iso-Britannian kokemuksia suhteessa Obaman hallintoon ei arvioida, sillä Iso-Britannia poistui pääosin 31.3.2009,¹¹⁰ joten Obaman hallinnon ja Iso-Britannian yhteinen aika interventiossa jäi lyhyeksi. Seuraavassa tämä väite Iso-Britannian intervention päättymisestä nöyryytykseen tullaan haastamaan, sillä Irakissa oltiin

---

¹⁰⁶ Rayburn ym. (2019a), s. 10, 121–122, 510–512, 630–631. Rumsfeld (2011), s. 373, 482.

Wright, Donald P. Dr., Timothy R. Reese. Colonel, with the Contemporary Operations Study Team: *ON POINT II: Transition to the New Campaign, The United States Army in Operation IRAQI FREEDOM May 2003 – January 2005*. Combat Studies Institute Press US Army Combined Arms Center Fort Leavenworth, Kansas 2008. [<https://history.army.mil/html/bookshelves/resmat/GWOT/OnPointII.pdf>], luettu 7.4.2021. s. 418–419. Bolger (2014), s. 172.

¹⁰⁷ mm. Fallujahn taistelu ja Abu-Ghraibin tapahtumat 2004.

¹⁰⁸ de Wijk (2014), s. 61–62, 94. Barry (2017), s. 60–61. Bush (2011), s. 292, 299–300. Rumsfeld (2011), s. 442. Chilcot ym. (2016), s. 5, 31. Aikaisemmin Blair oli kokenut että tarvittaisiin vielä tämä toinen päätöslauselma voimankäytölle. (Chilcot ym. (2016), s. 20, 28.) Laillisuuteen liittyen Ks. sama, s. 62–69.

¹⁰⁹ Finlan (2014), s. 175.

¹¹⁰ Rayburn ym. (2019b), s. 460, 463.

Yhdysvaltojen tukemisen takia. Tähän tavoitteeseen tuen osoittamisesta itseasiassa päästiin.

2006 lopussa Iso-Britannian Irakissa toimivien siviilitoimijoiden ja asevoimien välit kiristyivät äärimmilleen kootun johdon puuttuessa. Ongelma tunnistettiin, muttei korjattu.¹¹¹ Iso-Britannian asevoimien 2007 kokemuksen mukaan ongelmat vastuualueella vähenisivät helpoiten, kunhan alueelta vain lähdettäisiin pois.¹¹² Lopulta irakilaiset löytäisivät tasapainon valtakamppailussa. Valittu lähestymistapa noudattikin osin Yhdysvalloissa 2007 asti vallinnutta strategiaa.¹¹³ Irakissa toteutettiin liittolaisten kesken kahta erillistä strategiaa. Erilaisten strategioiden keskeisenä syynä näyttää olleen se, ettei Iso-Britannialla ollut tarvetta onnistua.

Edellä kuvatun näkemyksen juuret olivat syvemmällä kuin vuodessa 2007. Jo 2004–2005 Iso-Britannia päätteli, että Irakin toivottomuuden takia kannattavampaa oli suunnata resurssit Afganistaniin.¹¹⁴ Sen strateginen tavoite interventiossa oli siis joukkojen vähentäminen.¹¹⁵ Tämä kuvaa kuinka Iso-Britannialle ei käytännössä muodostunut tilannetta, jossa Irakin interventiossa olisi ollut pakko onnistua. Se myös välittyi maan joukoille. Kun esimerkiksi Iso-Britannian joukkojen komentaja Irakissa katsoi, etteivät resurssit ja tilanteen huonous mahdollistaneet sen korjaamista, esimiehet olivat todenneet: *"Tehtäväsi on jatkaa valitulla linjalla ja lähteä Irakista..."*.¹¹⁶ Yhdysvallat ei ollut tyytyväinen tähän Iso-Britannian muutoshaluttomuuteen, jonka osasyynä oli myös Iso-Britannian resurssipula.¹¹⁷ Iso-Britanniassa tunnistettiin epäonnistuminen interventiossa, mutta kuten aikaisemmin todettua, koska onnistumisen ei koettu olevan välttämätöntä itse interventiossa, siihen ei puututtu. Afganistan näyttäytyy yhä selvemmin syynä päästä irti Irakista mahdollisimman pienin arvovaltatappioin. Tätä tukee myös se, että Afganistanin on vaikea nähdä olevan Irakia helpommin ratkaistavissa ongelmiltaan.

2007 Iso-Britannian Irakin joukkojen komentaja jatkoi edelleen ohjeiden mukaisesti vastuun luovuttamista irakilaisille, vaikka MNF-I komentajat varoittivat tästä.¹¹⁸ Yhdysvaltojen asevoimien mielestä Iso-Britannia toimi väärin. Mm. sen Basrasta vetäytymisen jälkeen alue suistui kaaokseen 2008.¹¹⁹ Iso-Britannian oma näkemys oli, että irakilaisille vaikutusvallan antaminen sai aikaan parempia tuloksia.¹²⁰ Irakilaisten haluamat paikalliset ratkaisut eivät olleet linjassa Irakin keskushallinnon tai liittouman tavoitteiden kanssa. Periaatteessa alueellisten ja paikallisesti hyvien tuloksien seurauksena oli ongelmien pahentaminen Irakin keskushallinnolle. Paikallisesti toimivat ratkaisut loivat siis maanlaajuisia ongelmia.

Malikin päätös hyökätä keskushallinnon otteesta irronneeseen Basraan keväällä 2008 tuli yllätyksenä Iso-Britannialle. Sen aikaisempi toiminta shiia-asejoukkojen kanssa oli

---

¹¹¹ Chilcot ym. (2016), s.106.

¹¹² Suuri osa tiedosta, jotka briteillä oli vastuualueeltaan, katosi lähdettäessä. (Rayburn ym. (2019b), s. 476)

¹¹³ Rayburn ym. (2019b), s. 121–122.

¹¹⁴ Chilcot ym. (2016), s. 99.

¹¹⁵ Chilcot ym. (2016), s. 123.

¹¹⁶ Rayburn ym. (2019b), s. 120–121.

¹¹⁷ Chilcot ym. (2016), s.103, 106.

¹¹⁸ Rayburn ym. (2019b), s. 352. Iso-Britannian kritisointi oli vaikeaa. (Sama, s. 355–357.)

¹¹⁹ Sama, s. 380.

¹²⁰ Barry (2017), s. 37.

heikentänyt sen asemaa suhteessa Malikiin.¹²¹ Malikista Iso-Britannia ei näyttäytynyt toimijana, johon olisi kannattanut nojata. Osin tätä selittää myös Yhdysvaltojen näkemys, jonka mukaan Irakin ja Iso-Britannian suhteita häiritsi siirtomaahistoria.¹²² Tässä tulee esille, että siirtomaavallan nöyryyttäminen toimi myös osin Malikille keinona nostaa omaa asemaansa Irakissa. Samalla on myös mahdollista nähdä Malikin pyrkineen Yhdysvaltojen nöyryyttämiseen oman arvovaltansa kasvattamiseksi.

Iso-Britannian mukaan 2009 tilanne Irakissa ei vastannut sitä, mikä oli tavoitteena. Ero tavoitteiden ja resurssien välillä oli koko intervention ajan merkittävä. Turvallisuutta ei saatu taattua ja ongelmat säilyivät.¹²³ Iso-Britanniassa hyväksyttiin epäonnistuminen tavoitteiden saavuttamisessa. Tämä kuvanee myös sitä, että Yhdysvaltoihin verrattuna Iso-Britannia ei ole läheskään saman suuruinen maailmanlaajuinen toimija, jolloin sen asema muiden valtioiden joukossa ei merkittävästi muuttunut Irakin epäonnistumisella.

Iso-Britannialle interventio oli pelkistetyksi pois lähtöä Irakista. Se kuka Irakia johtaisi tai kuinka turvallista Irakilaisilla olisi ei ollut erityisen merkityksellistä. Kaikki nämä olisivat lopulta irakilaisien itsensä ratkottavia ongelmia. Vastaavasti Yhdysvalloissa interventio nähtiin osin toisin. Intervention onnistumisen katsottiin olevan välttämättömyydenä niin Bushin kuin Obamankin kokemusten mukaan. 2007 mennessä laskeneet tavoitteet oltiin valmiita laskemaan lopulta vieläkin vaatimattomimmiksi Obaman aikana. Yhdysvalloille ja Iso-Britannialle aiheuttivat ongelmat johtosuhteissa jatkuvasti vaikeuksia intervention strategian toteuttamisessa. Näissä ongelmissa oli nähtävissä tiettyä kehämäisyyttä, jossa aikaisemmin korjatut ongelmat palasivat ajan kuluessa lähelle lähtötilannetta.

Iso-Britannia tunnisti turvallisuuden merkityksen, mutta oli valmis antamaan siinä onnistumisen tai epäonnistumisen selvemmin irakilaisien vastuulle. Bushin ja Obaman hallinnot näkivät myös turvallisuuden merkityksen Irakin tilanteen myönteiselle kehitykselle.¹²⁴ Merkittävin ero oli siinä, kuinka paljon Yhdysvallat oli valmis käyttämään resursseja. Bush toteutti interventiota alun ankaran resurssitietoisena vaiheena jälkeen vähemmän resurssitietoisesti. Obama oli puolestaan kriittisempi resurssien mielekkyydestä.¹²⁵

Kaikki avaintoimijat tunnistivat, kuinka huono vaihtoehto Nuri al-Maliki¹²⁶ oli Irakin pääministeriksi. Ongelmana vain oli, ettei tarjolla ollut parempiakaan vaihtoehtoja.¹²⁷ Mitä heikommaksi Malikin poliittiset vastavoimat Irakissa tulivat, sitä vaikeampaa oli harkita kenenkään muun tukemista Irakin johtoon. Malikin toteuttamat toimet vallan keskittämiseksi paransivat hänen omaa asemaansa, mutta söivät intervention tuloksia ja kasvattivat jännitteitä Irakin sisällä.¹²⁸ Malikin toimissa oli lopulta paljon samaa Iso-Britannian lähestymistavan kanssa. Molemmat tavoittelivat paikallisia voittoja osin

---

¹²¹ Chilcot ym. (2016), s. 108.

¹²² Rayburn ym. (2019b), s. 462.

¹²³ Chilcot ym. (2016), s. 109–110.

¹²⁴ Rayburn ym. (2019b), s. 575, 611.

¹²⁵ Obama, Barack: *Luvattu Maa*. Otava, 2020, e-kirjana [<https://www.ellibslibrary.com/reader/9789511392767>], luettu 16.2.2021., luku 8, 25.

¹²⁶ Rayburn ym. (2019b), s. 16. Maliki alkoi hiljalleen muistuttaa Saddamia. Nixon (2016), s. 213.

¹²⁷ Rayburn ym. (2019b), s. 99.

¹²⁸ Rayburn ym. (2019b), s. xxxiv. Barry (2017), s. 34.

maan kattavan menestyksen kustannuksella. Itselle myönteisillä paikallisilla ratkaisulla luotiin maanlaajuisia haittavaikutuksia.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa tarkasteltavina olleiden strategisen tason toimijoiden kokemuksista suurimmaksi yhteiseksi kokemukseksi Yhdysvalloissa nousi ajatus siitä, että epäonnistuminen interventiossa ei ole vaihtoehto. Peliin laitettu arvovalta ei yksinkertaisesti mahdollistanut sitä.¹²⁹ Kokemus oli opettanut, kuinka tuhoisaa oli epäonnistua ja joutua myöntämään se.¹³⁰ Tämä näkyi siinä, että eri strategisen tason toimijat olivat valmiita ottamaan tarvittaessa merkittäviä riskejä. He olivat myös valmiita sitoutumaan onnistumiseen viimekädessä omalla arvovallallaan. Yhdysvaltojen presidentin vaihtuessa oli havaittavissa, että tietynlainen omistajuus kuitenkin interventioista laimeni, tärkeintä oli lopettaa interventio mahdollisimman nopeasti.¹³¹ Tällöin myöskään epäonnistumisen uhka ei ollut enää niin ongelmallinen. Iso-Britannialle epäonnistuminen ei ollut varsinainen uhka interventiossa, vaan tärkeintä oli olla epäonnistumatta Yhdysvaltojen tukemisessa. Maiden läheinen suhde oli kaiken taustalla.¹³² Tässä se onnistuikin, sillä maa siirsi painopisteen Afganistaniin, minkä voi tulkita keinoksi jatkaa oman edun ajamista. Tällöin päästiin irti sisäpoliittisesti mahdottomaksi Iso-Britanniassa koetusta Irakista.¹³³

Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian käsiteltyjen kokemusten mukaan intervention onnistuminen on lopulta kiinni intervention kohdemaan poliittisista johtajista. Näiden johtajien halu pyrkiä tukemaan intervention toteuttajan tavoitteita on onnistumisen ehto.¹³⁴ Irakin sisäinen anarkinen tilanne, jota sen naapurimaat aktiivisesti ruokkivat oli merkittävä este intervention tavoitteille. Irakin sisältä puuttui myös tärkeimmiltä päättäjiltä halu vähentää sisäistä vastakkainasettelua.¹³⁵ Irakin hallinnolla ei lopulta ollut halua säilyttää intervention toteuttajan tavoitteita, vaan pyrkimys oli taata oma asema.¹³⁶ Tämän irakilaisien poliitikkojen aseman säilyttämisen takeena nähtiin Iranin tuki, joka selittää myös sen merkitystä interventiolle. Iran tekikin itsestään intervention kuluessa osan Irakin sisäpoliittista ratkaisua.¹³⁷

Intervention johtosuhteet olivat täynnä loppumattomilta vaikuttaneita ongelmia. Intervention alussa eivät toimineet johtosuhteet erityisesti poliittisten päättäjien kesken intervention suunnittelussa.¹³⁸ Nämä ongelmat siirtyivät edelleen interventioalueelle perustettuihin johtorakenteisiin ja korjaantuivat vasta asteittain 2004 kesästä alkaen.¹³⁹

---

¹²⁹ Gates (2014), s. 10–11, 18, 24, 44, 76.

¹³⁰ Rayburn ym. (2019b), s. 24. Gates (2014), s. 94.

¹³¹ Gates (2014), s. 569. Bolger (2014), s. 270, 297, 494. Obama (2020), luku 13. Rayburn ym. (2019b), s. 494.

¹³² Chilcot ym. (2016), s. 5, 27, 51–53. 1) Muuten olisi vaarantunut yhteistyö tärkeiksi koetuilla aloilla 2) Yhdysvaltojen päätöksentekoa koettiin voitavan parhaiten ohjata olemalla mukana (Sama. Barry (2017), s. 63.)

¹³³ Finlan (2014), s. 142. Mm. ministeri Cook erosi 17.3.2003 vastalauseena. Ks. Chilcot ym. (2016), s. 46.

¹³⁴ Rayburn ym. (2019b), s. xxxv, 579–580.

¹³⁵ Rayburn ym. (2019b), s. 177, 268, 291, 611.

¹³⁶ Pollack, Kenneth M.: *Armies of the Sand – The Past, Present and Future of Arab Military Effectiveness*. Oxford University Press 2019.s. 112–113.

¹³⁷ Rayburn ym. (2019b), s. 509–510, 520.

¹³⁸ Barry (2017), s. 94–95. Rayburn ym. (2019a), s. 37. Ongelmalliset vuorovaikutussuhteet ovat yleisiä. (Pollack (2019), s. 107.)

¹³⁹ Rumsfeld (2011), s. 672. Barry (2017), s. 55. Bolger (2014), s. 182. Rayburn ym. (2019a), s. 321–322.

Kun Irakissa vaihdettiin strategiaa 2007 alussa ja poliittinen taso sai johtosuhteensa toimimaan Yhdysvalloissa, niin vastaavasti asevoimien johtosuhteet menivät sekaisin henkilövaihdoksissa.¹⁴⁰ Kun saatiin kuntoon asevoimien johtosuhteet, niin olikin jo edessä Yhdysvaltojen presidentinvaalit ja poliittinen puoli alkoi muokata johtosuhteita. Tämä taas toi hetkeksi kadonneet ongelmat mukaan asevoimien ja poliitikkojen välisiin johtosuhteisiin.¹⁴¹ Johtosuhteet ongelmiseen olivatkin kaikkiaan jatkuva taakka interventiolle.

Yhdysvallat pyrki luomaan intervention kuluessa Irakiin sellaista hallintoa, lainsäädäntöä ja turvallisuusviranomaisia, jotka olisivat tukeneet tavoitteiden saavuttamista. Irakilaiset itse kuitenkin tekivät näistä uudistuksista lopulta itsensä näköisiä pyrkien hyödyntämään niitä omassa valtakamppailussaan.¹⁴² Erityisesti asevoimien strategisen tason toimijoiden kokemuksista välittyvä yhä uudelleen tähän liittyvä syvä pettymys.¹⁴³ Valtakamppailun synnyttämien ongelmien ratkaiseminen oli jatkuvaa kompromissien tekoa. Lopulta ongelmaksi muodostui, että jatkuvien kompromissien keskellä hukkuu se, minkä takia interventio alkujaan toteutettiin.

Molemmissa intervention tärkeimmissä osallistujamaissa näkyi kuinka vaikeaa, on tuoda menneisyyden oppeja interventioihin.¹⁴⁴ Usein esille tuodut historialliset esimerkit onnistuneista interventioista eivät olisi tuotavissa sinällään nykyaikaan. Niiden esittämät toimintatavat eivät olisi pääosan valtioista noudattamalla nykyisillä normeilla mahdollisia. Ongelmana on myös se, että intervention vastustajat opiskelevat täsmälleen samat historiallisten esimerkkien opit pyrkien kehittämään vastaavasti omaa toimintaansa. Osa ilmiön taustaa on intervention johtovaltioiden demokraattinen hallintomalli. Se tarjoaa mahdollisuuden vaalien kautta siirtää epäonnistumiset niiden poliitikkojen syyksi, jotka aikanaan johtivat interventiota. Tämä syyn vierittäminen ei ole omiaan tukemaan tehdyistä virheistä valtioina oppimista.

Iso-Britannialle tärkeintä oli Yhdysvaltojen tukeminen interventiossa. Tavallaan tähän asettamaansa tulokseen se pääsikin, vaikka sen suoritusta sen enempää intervention suunnittelussa kuin toimeenpanossa ei voi pitää erityisen onnistuneena.¹⁴⁵ Se mikä eittämättä säilyi ja vahvistui interventiossa, oli Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen tiivis kahdenvälinen suhde. Valtioiden hallitsemassa anarkisessa järjestelmässä Iso-Britannia onnistui saamaan siis itselleen edullisemman aseman kuin mikä sillä olisi ollut, jos se ei olisi osallistunut interventioon. Samalla kävi selväksi kuinka vaikeaa tulisi olemaan tulevaisuudessa saada Iso-Britannia osallistumaan vastaavalla määrällä joukkoja interventioon. Iso-Britannialle sisäpoliittinen hinta muodostuu yksinkertaisesti helposti liian korkeaksi.

Jatkuvan valtakamppailun keskellä olevassa interventiossa oli vaikeaa saada aikaan pysyviä lopputuloksia. Erityisesti poliittisille toimijoille oli kuitenkin sotilaita helpompaa myöntyä alkujaan suunniteltuja tavoitteita rajoitetumpiin päämääriin. Osana tätä päämäärien saavuttamisen vaikeutta oli nähtävissä myös pyrkimys kertoa tapahtuneesta

---

¹⁴⁰ Gates s. 67. Rayburn ym. (2019b), s. 131.

¹⁴¹ Rayburn ym. (2019b), s. 496–497, 609. Nixon (2016), s. 211–212.

¹⁴² Rayburn ym. (2019b), s. 283, 546–548. Pollack (2019), s. 112–113.

¹⁴³ Rayburn ym. (2019b), s. xxxv, 579–580.

¹⁴⁴ Strachan (2019). Rumsfeld (2011), s. 557, 595.

¹⁴⁵ Chilcot ym. (2016) s. 81.

omaa etua tukevaa tarinaa. Tarinan merkitys korostuu, sillä intervention kuluessa ja sen jälkeen tapahtui lukuisia yllättäviä asioita. Näiden jatkuvien yllätysten keskellä lopulta interventiosta kerrottu tarina muodostuikin lähes ainoaksi asiaksi, jonka voi ajatella olevan saavutettavissa. Strategiselle tasolle tämä tarinan kertominen interventiosta oli vaikeasti toteutettavissa, sillä interventio oli jatkuvasti näennäisen satunnaisten strategiset mittasuhteet saavuttaneiden tapahtumien kohde. Tapahtumat haastoivat tarinan ja samalla kävi selväksi, kuinka vaikeaa tarinan säilyttäminen interventiosta johdonmukaisena oli. Tätä tulkintaa tukee myös ajatus interventiosta vain yhtenä vaiheena valtioiden välistä jatkuvaa kamppailua.

Irakilla oli toimiva strategia siihen kohdistettujen pakotteiden haastamiseksi vuoden 2001 syyskuuhun asti. Sen ongelmaksi muodostui lopulta siitä riippumaton tekijä eli syyskuun 2001 terrori-iskut Yhdysvaltoihin. Iskun jälkeen Irakin aikaisempi strategia suhteessa Yhdysvaltoihin koitui sille kohtalokkaaksi. Irak ei kyennyt nopeaan strategian mukauttamiseen muuttuneeseen tilanteeseen. On tavallaan paradoksaalista, että Yhdysvallat kärsi itse sittemmin intervention alussa myös samasta ongelmasta suhteessa Irakiin.

Vaikka interventiosta eri tulkintojen mukaan opittiin, että rajalliset tavoitteet ovat helpommin saavutettavissa kuin laajat,¹⁴⁶ niin itse asiassa myös suppeammilla tavoitteilla voidaan saavuttaa pitkän ajan kuluessa osa laajemmista tavoitteista. Vastaavasti kuinka hyvänsä mitoitetuista tavoitteista voidaan riittävän ajan kuluessa kuitenkin päätyä eri asteiseen epäonnistumiseen. Ratkaisevaa on kuinka pitkään ja kuinka suurilla resursseilla ollaan valmiita puolustamaan tavoitteiden saavuttamista.

Periaatteessa 2011 interventio päätettiin rajoitettujen tavoitteiden saavuttamisen jälkeen ja 2014 Irakin valtio romahti. Kaikkien tavoitteiden saavuttaminen on lopulta kiinni intervention vastustajista, joilta tulee viedä intervention yhteydessä edellytykset saavutusten kumoamiseen. Asymmetrisiin intervention kohteen vastatoimiin varautuminen,¹⁴⁷ ei siis yksin riitä. Irakin perusteella merkittävämmäksi nousee interventiota vastustavien valtioiden toimien estäminen. Kansainvälisessä järjestelmässä kaiken keskellä olevat valtiot ovat siis keino ratkaista intervention ongelmia.

Diktaattorin toiminnan kokeminen epäloogiseksi oli kokemus, joka jaettiin niin Iso-Britanniassa kuin Yhdysvalloissakin. Tähän liittyi mm. ajatus, ettei Saddamin kannattanut valehdella hänellä olevan joukkotuhoaseita. Epäloogisuudesta syyttämisen keskellä unohtuu, että joukkotuhoaseiden uhka oli myös Irakin sisäistä uhkaa vastaan juuri vallassa pysymisen takeena. Diktaattoreiden logiikka on jollain tavalla aina olemassa. Se tulee vain asettaa diktaattorien kokemusten avulla oikeaan asiayhteyteen. Jos toiminta esimerkiksi tukee diktaattorin vallassa pysymistä, niin se on loogista, vaikkei siltä aina vaikuttaisikaan.

Pohdittaessa Irakin oletetun joukkotuhoaseohjelman uhkaa ja Yhdysvaltojen intervention tarpeellisuutta on hyvä pohtia myös Syyriaa ja Irania. Molempien maiden jatkuneet joukkotuhoaseohjelmat ja Syyrian tapauksessa myös kemiallisten aseiden

---

¹⁴⁶ Ks. de Wijk (2014), s. 15. Sivonen (2019), s. 39.

¹⁴⁷ Ks. Sivonen, Pekka: *Läntisen sotilaallisen pakottamisen ja interventioiden menestyksen ehdoista*. Tiede ja Ase, Suomen sotatieteellisen seuran julkaisu Vol 75 (2017): T & A 75 vuotta entä seuraava kvartaali. [<https://journal.fi/ta/issue/archive>], luettu 17.5.2021. (2017), s. 217.

käyttö, eivät tue väitteitä, joiden mukaan Saddam Husseinin johdossa Irak ei olisi pällannut samalle tielle. Näin yksinkertaisesti siitä syystä, että anarkisessa järjestelmässä vallasta ja selviytymisestä kamppailevien Iranin ja Syyrian kanssa Irak olisi antanut huomattavan edun lähimmille vastustajilleen.

Vaikka interventio ei nauttinutkaan laajaa kannatusta Euroopassa niin samalla on syytä huomata, että eurooppalaiset olivat Yhdysvaltojen näkökulmasta ulkoistaneet vastuun Irakin ongelmasta heille jo 1990-luvulla. Ennen interventiota ei esimerkiksi YK:n määräämän lentokieltoalueen valvonnassa ollut kysymys enää liittoumasta vaan viimekädessä Yhdysvalloista ja rajoitetusti Iso-Britanniasta. Samoin oli Irakin sotilaallisen pakottamisen laita kokonaisuutena. Tähän verraten onkin huomionarvoista, että kun Yhdysvallat ryhtyi ratkaisemaan heille sysättyä ongelmaa, niin se aiheutti runsaasti vastalauseita Euroopassa. Irakin ongelman oli siis saanut kokemusten mukaan ottaa omakseen, mutta ratkaista sitä ei saanut.

Interventiossa avaintehtävissä olevien henkilöiden vaihtamiseen liittyy suuria ongelmia. Henkilövaihdokset aiheuttavat tilanteita, joissa pahimmillaan kuukausien ajan edellinen strategisen tason johtaja joutuu odottamaan, että hänen seuraajansa aloittaa.¹⁴⁸ Samalla seuraaviin tehtäviin siirtyvien johtajien huomio alkaa siirtyä toisaalle. Kaikesta tästä seuraa suunnattomuutta toiminnalle. Tätä edelleen pahentaa se, että organisaatiossa tulee usein viivettä siitä, että uuden johtajan haluamat muutokset välittyvät läpi organisaation. Vastaavia ja vielä pahempia ongelmia seuraa, kun henkilövaihdoksissa tehdään virhearviointeja. Yksittäisen henkilön vaihdolla avaintehtävässä on havaintojen perusteella mahdollista sotkea kerralla intervention strategian toteuttamisen edellytykset.¹⁴⁹ Henkilövaihdosten kehittäminen olisikin mahdollisesti yksi keino kehittää intervention strategian onnistumista.

Yksi huomioista aineistossa on poliittisen ja sotilaallisen tason toimijoiden kyvyttömyys puhua olemassa olevista ongelmista avoimesti.¹⁵⁰ Sotilaallisen puolen toimijoiden ongelmana on kuuliaisuus heidät nimittäneitä korkeimpia poliittisia toimijoita kohtaa, joka estää usein epäkohtien esiintuonnin. Vastaavasti poliittinen strategisen tason toimija ei voi ottaa sotilaalliselta puolelta vastaan avointa ja julkista kritiikkiä, koska sen katsotaan vievän pohjaa strategialta ja viimekädessä politiikan arvovallalta. Molemmat osapuolet ovat siis tahoillaan kokemustensa vankeja ja yhteinen ymmärrys siitä mitä interventiossa tavoitellaan tai on saavutettavissa, ei muodostu. Tätä selittää myös strategian alisteinen asema politiikalle. Tämä alisteisuus tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että vaikka eri osapuolien välillä tapahtuukin vuorovaikutusta, niin vuorovaikutus jää helposti pinnalliseksi. Mikä edelleen vaikeuttaa strategian laadintaa, sen onnistumisen arviointia ja kehittämistä. Vuoropuhelua strategiasta on siis kehitettävä.

Toistuva havainto kokemuksista on intervention jälkeen syntyvän valtatyhjiön ja sen täyttäminen. Valtatyhjiössä vallasta ryhtyvät kamppailemaan avoimesti niin maan sisällä eri toimijat kuin myös intervention naapurimaat. Kaikki pyrkivät vaikuttamaan itselleen suotuisasti kehitykseen. Syntyneessä anarkisessa monikerroksisessa kamppailussa korostuu intervention toteuttajalla kyky muodostaa ajantasaisista tilannekuva kohdemaassa ja sen lähialueella vallitsevasta tilanteesta. Lisäksi tulee olla keinot vastata

---

¹⁴⁸ Finlan (2014), s. 156.

¹⁴⁹ Rayburn ym. (2019b), s. 97. Gates (2014), s. 68–69.

¹⁵⁰ Gates (2014), s. 47.

epäsuotuisiin tilanteenkehityksiin. Suurimpana ongelmana tässä ei ole kuitenkaan kamppailu maan sisällä vaan kohdemaan naapureiden kanssa. Sisällissota onkin lopulta huono termi kuvaamaan Irakin tilannetta. Kuvaavampaa on puhua sodasta, jossa erilaiset arvomaailmat, ideologiat, uskonnot ja valtiot kamppailevat anarkiassa näennäisesti rajatulla Irakin alueella.

Interventio ei ratkaissut kaikkia Irakin aiheuttamia ongelmia Yhdysvalloille ja itse asiassa se myös loi joukon kokonaan uusia. Saddam Husseinin uhan interventio kuitenkin poisti. On vaikeaa arvioida olisiko 2003 olemassa olleen tiedon varassa ollut mahdollista nähdä luotettavasti interventioista käynnistyneet muutokset alueella, tai toisaalta olisiko kehityskulku ilman interventiota tuottanut paremman lopputuloksen. Ainakaan arabikevään tuomien esimerkkien valossa vaihtoehdot Saddamin hallinnon kaatumiselle eivät vaikuta interventiossa tapahtunutta valoisammilta. Tässä on myös mahdollisesti osa Irakin intervention tarkastelun perimmäistä ongelmaa. Interventioon on liitetty tietynlainen epäonnistumisen tarina, jota ei olla halukkaita muuttamaan ajan kuluessa interventioista. Tämä tukee vahvistusharhan muodostumista tapahtumista. Tapahtumat, jotka tukevat intervention liitettyä epäonnistumisen tarinaa korostuvat siis enemmän kuin objektiivisesti tarkastellen olisi luontevaa.

Vaikuttaa siltä, että hitaasti tapahtuva kielteinen kehitys olosuhteissa helposti huomauttamatta. Kysymys voi olla esimerkiksi siitä, ettei muutosta nähdä merkittäväksi tai toisaalta olosuhteiden muutoksen merkittävyttä ei voida arvioida luotettavasti. Tämä havainto on siitä erikoinen, että yleensä kielteiset kokemuksen korostuvat myönteisiä kokemuksia enemmän.¹⁵¹ Juuri kielteisen kehityksen kokemuksien olisi kuulunut siis tulla korostetummin esille. Ongelmalliseksi tilanteen tekee myös se, ettei lopulta Irakin esimerkkien valossa myönteisestä kehityksestä ole mahdollista vetää johtopäätöstä lopputuloksen myönteisyydestä. Myös kielteisellä kehityksellä voi olla tähän liittyen myönteinen lopputulos.

Valtioiden tehdessä interventioita ne ajautuvat tekemään myös huonoja päätöksiä. Huonojen tai hyvien intervention kulkuun strategisella tasolla vaikuttaneiden päätösten osalta on usein mahdotonta osoittaa yksittäistä henkilöä ainoaksi syylliseksi tai onnistujaksi. Pikemminkin on tunnistettavissa, että niin hyvissä kuin huonoissa päätöksissä interventiossa on kysymys yhteisvaikutuksesta, joka on seurausta useiden eri ihmisten tekemistä oletuksista, tulkinnoista ja ratkaisuista. Kukin tahollaan on pyrkinyt estämään tilanteen kehittymistä oman arvionsa mukaan huonommaksi, siinä kuitenkin vaihtelevasti onnistuen. Osana tätä arvioita näkyy, kuinka suuri merkitys on aikaisemmillä kokemuksilla tapahtumista.

Johdannossa esitettiin, että pohjimmiltaan kysymys interventiossa oli siitä, että Yhdysvaltojen kärsivällisyys Irakin toimiin loppui ja se päätti ajaa päämääräänsä interventiolla. Tavallaan alussa esitetty Saddam Husseinin kuvaus Irakin–Iranin sodan syystä antaa osittaisen vastauksen, kuinka päämäärien saavuttamisessa tulisi käymään. Kun toistuvien varoitusten jälkeen turvaudutaan voimankäyttöön, kysymys on vasta omasta osuudesta interventiossa. Osin arvoitukseksi tekoihin asti jää, kuinka voimankäytön kohde ja erityisesti muut valtiot reagoivat voimankäyttöön. Lopputulosta ja intervention kulkua ei siis määrittele yksin intervention toteuttavan valtion kokemus, vaan

---

¹⁵¹ Chirof & McCauley (2008), s. 79.

kaikki ne joihin interventio vaikuttaa. Näitä vaikutuksia on mahdotonta nähdä luotettavasti ennen kuin interventio on lopullisesti päättynyt ja riittävä aika on kulunut. Tämän jälkeen jää ajan kuluessa jalostuvan tulkinnan tehtäväksi arvioida, mitä lopulta interventiosta saavutettiin ja kuinka nuo saavutukset koettiin. Tältä osin tutkimuksessa ollut ennako-oletus kokemusten monipuolisuudesta ja ristiriitaisuudesta on myös osoittautunut paikkansa pitäväksi. Oletettavaa onkin, että vasta tulevaisuudessa vapautuvat aineistot mahdollistavat yhä tarkemmin näiden ristiriitojen ratkomisen.

Ajan kuluessa on olemassa riski, että Irakin intervention tutkimus jää taka-alalle uusien tapahtumien viedessä päähuomion. Samalla joudutaan tyytymään puutteellisilla tiedoilla jo vuosikymmen sitten tehtyihin tulkintoihin tapahtuneesta. Tällöin laiminlyödään se, että erityisesti länsimaiset asevoimat ja poliittiset päättäjät ovat tavalla tai toisella Irakin intervention ja sen kokemusten muovaamia. Tätä tukee esimerkiksi 2021 Yhdysvaltojen presidentin Joe Bidenin ja puolustusministeri Lloyd Austinin yhteinen historia Irakin interventiosta. Vain ymmärtämällä mitkä kokemukset ovat heidän tekemiensä ratkaisujen taustalla, voidaan pyrkiä ymmärtämään heidän suunnitelmaansa ja toteuttamaansa strategiaa.

Kirjoittaja majuri Mikko Rätty työskentelee Lappeenrannassa Maasotakoulun Koulutuskeskuksen Pioneerikoulussa Korkeakoulu- ja kursiosaston johtajana.

LÄHTEET

1 JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Cambridge Dictionary: *experience*. [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/experience>], luettu 24.10.2019.

Cambridge Dictionary: *intervention*. [<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/intervention>], luettu 24.10.2019.

FBI: *Saddam Hussein Interview session number 2, 08.02.2004*. [<https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB279/03.pdf>], luettu 06.02.2020.

House of Commons: *Official Report, 24 September 2002, columns 1-23*. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmhansrd/vo020924/debtext/20924-01.htm>], luettu 26.4.2021

House of Commons: *Official Report, 18 March 2003, columns 760-774*. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030318/debindx/30318-x.htm>] luettu 26.4.2021.

House of Commons: *raportti 25.2.2003– Official Report, 25 February 2003, columns 123-126*. [<https://publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmhansrd/vo030225/debtext/30225-05.htm>], luettu 26.4.2021.

JIC Assessment: *14 February 2001 IRAQ: ECONOMIC SANCTIONS ERODING*. [<http://www.iraqinquiry.org.uk/media/203152/2001-02-14-jic-assessment-iraq-economic-sanctions-eroding.pdf>], 28.1.2021.

Letter Goulty to McKane 20.10.2000: *Iraq attaching Iraq Future Strategy*. [<http://www.iraqinquiry.org.uk/media/75767/2000-10-20-Letter-Goulty-to-McKane-Iraq-attaching-Iraq-Future-Strategy.pdf>], luettu 26.4.2021

Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff: *DOD Dictionary of Military and Associated Terms. (JP 3-0)* Washington DC: The Joint Staff, as of November 2019). [<https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/pubs/dictionary.pdf>], luettu 13.01.2020.

Office of the Chairman of the Joint Chiefs of Staff: *Joint Doctrine Note 2-19*. 10 December 2019, APPENDIX A, [https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/jdn_jg/jdn2_19.pdf?ver=2019-12-20-093655-890], luettu 09.12.2019.

Tieteen termipankki: *kokemus*. [<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:kokemus>], luettu 11.11.2019.

Rumsfeld, Donald: *viesti ja muistio 4.1.2002, 2002-01-04 To Paul Wolfowitz re Paper on Deterrence- Memo Attachment*. [<http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/734/2002-01-04%20To%20Paul%20Wolfowitz%20re%20Paper%20on%20Deterrence-%20Memo%20Attachment.pdf#search=%22deterrence%22>], luettu 08.05.2020.

Rumsfeld, Donald: *viesti 5.5.2003, 2003-05-05 to Bush re Visit to the Persian Gulf, Iraq, Afghanistan and United Kingdom*. [<http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/322/2003-05-05%20to%20Bush%20re%20Visit%20to%20the%20Persian%20Gulf,%20Iraq,%20Afghanistan%20and%20United%20Kingdom.pdf#search=%22visit%20to%20the%20persian%20gulf%22>], luettu 13.05.2020.

Sky News: *Tony Blairs Responds Tom the Iraq Inquiry In Full* 6.7.2016. [<https://www.youtube.com/watch?v=uMJVAMD7axg>], katsottu 6.7.2019.

Yhdysvaltojen kongressi: *Iraq Liberation Act* 31.10.1998. [<https://www.congress.gov/105/plaws/publ338/PLAW-105publ338.pdf>], luettu 28.04.2020.

YK: *Oil For Food -ohjelma: Office of the Iraq Programme, Oil-for-Food*. [<https://www.un.org/Depts/oip/background/index.html>], luettu 6.4.2021.

2 JULKAISTUT LÄHTEET

2.1 Tutkimukset ja opinnäytteet

Chilcot, John (Chairman), Lawrence Freedman, Roderic Lyne, Usha Prashar: *The Report of the Iraq Inquiry - Executive Summary*. Williams Lea Group 2016.

[<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20171123122743/http://www.iraqinquiry.org.uk/the-report/>], luettu 25.3.2021.

2.2 Kirjallisuus

Allison, Roy: *Russia, the West and Military Intervention*. Oxford University Press, 2013.

Barry, Ben: *Harsh Lessons: Iraq, Afghanistan and the changing character of war*. IISS the international Institute for Strategic Studies, 2017.

Blaydes, Lisa: *State of repression: Iraq under Saddam Hussein*. Princeton University Press 2018.

Bush, George W.: *Ratkaisun hetket*. Werner Söderström Osakeyhtiö, Helsinki 2011. Suomentanut Ilkka Terho, alkuperäisteos: *Decision Points*, The Crown Publishing Group 2010.

Bolger, Daniel P.: *Why we lost – a general's inside account of the Iraq and Afghanistan wars*. Eamon Dolan Book, Houghton Mifflin Harcourt, Boston New York 2014.

Chicot, Daniel & Clark McCauley: *Miksei tapeta niitä kaikkia? Poliittisen joukkomurhan logiikka ja ehkäisy*. Like kustannus, Helsinki 2008, Alkuperäisteos: *Why Not Kill them All? The Logic and Prevention of Mass Political Murder*. Princeton University Press USA 2006.

Finlan, Alistair: *Contemporary Military Strategy and the Global War on Terror, US and UK Armed Forces in Afghanistan and Iraq 2001–2012*. Bloomsbury Academic 2014.

Garnett, John: *The Causes of War and the Conditions of Peace. Strategy in the Contemporary World An Introduction to Strategic Studies, Fourth Edition*. Baylis, John, James J. Witz & Colin S. Gray (eds.), Oxford University Press 2013.

Glaser, Charles L. *Part 1 Approaches to Security, Realism, Contemporary Security Studies, Fourth Edition*. Alan Collins (ed.), Oxford University Press 2013.

Gates, Robert M.: *Duty - Memoirs of a secretary at war*. Alfred A. Knoff, New York 2014.

Gray, Colin S.: *The future of strategy*. Polity Press, Cambridge 2015.

Kaldor, Mary: *New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era, third edition*. Stanford University Press Stanford, California 2012.

Kerttunen Mika: *Kuinka sota voitetaan. Sotilasstrategiasta ja sen tutkimisesta*. Maanpuolustuskorkeakoulu Strategian laitos Julkaisusarja 2: tutkimusselesteita No 45, 2010.

Lock-Pullan Richard: *US Intervention Policy and Army Innovation, From Vietnam to Iraq*. Routledge Taylor & Francis Group 2006.

Matthews, Jeffrey J.: *Colin Powell - Imperfect patriot*. University of Notre Dame Press 2019.

Mearsheimer, John J: *Conventional Deterrence*. Cornell University Press, Ithaca 1983.

Morgenthau, Hans J.: *POLITICS AMONG NATIONS, The Struggle for Power and Peace*. ([1948], Brief Edition 1993, Revised by Kenneth W. Thompson), McGraw-Hill, New York 1993.

Nixon, John: *Debriefing the President, The Interrogation of Saddam Hussein*. Penguin Random House, 2016.

Obama, Barack: *Luvattu Maa*. Otava, 2020, e-kirjana [<https://www.elibrary.com/reader/9789511392767>], luettu 16.2.2021.

Pollack, Kenneth M.: *Armies of the Sand – The Past, Present and Future of Arab Military Effectiveness*. Oxford University Press 2019.

Colonel Rayburn Joel D. & Colonel Frank K. Sobchak (eds.), with Lieutenant Colonel Jeanne F. Godfroy, Colonel Matthew D. Morton, Colonel James S. Powell & Lieutenant Colonel Matthew M. Zais: *THE U.S. ARMY IN THE IRAQ WAR: VOLUME 1 INVASION - INSURGENCY - CIVIL WAR, 2003-2006*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press 2019a.

Colonel Rayburn Joel D. & Colonel Frank K. Sobchak (eds.), with Lieutenant Colonel Jeanne F. Godfroy, Colonel Matthew D. Morton, Colonel James S. Powell & Lieutenant Colonel Matthew M. Zais: *THE U.S. ARMY IN THE IRAQ WAR: VOLUME 2 SURGE AND WITHDRAWAL, 2007-2011*. Strategic Studies Institute and U.S. Army War College Press 2019b.

Rumsfeld, Donald: *Known and unknown: a memoir*. Published by the Penguin Group, 2011.

Sipilä, Joonas & Tommi Koivula: *Kuinka strategiaa tutkitaan 2. uudistettu painos*. MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU, STRATEGIAN LAITOS JULKAISUSARJA 2: TUTKIMUSSELESTEITA No 52, Helsinki 2014.

Sivonen, Pekka: Läntisen sotilaallisen pakottamisen ja interventioiden menestyksen ehdoista. *Tiede ja Ase, Suomen sotatieteellisen seuran julkaisu Vol 75 (2017): T & A 75 vuotta entä seuraava kvartaali*. [<https://journal.fi/ta/issue/archive>], luettu 17.5.2021.

Sivonen, Pekka: Strateginen kulttuuri ja Yhdysvaltain voimapolitiikka epätavanomaisessa sodankäynnissä ja sotilaallisissa väliintuloissa. *Tiede ja Ase, Suomen sotatieteellisen seuran vuosijulkaisu Vol 2019 Nro 1 (2019)*. [<https://journal.fi/ta/issue/view/6100>], luettu 17.5.2021.

Waltz, Kenneth N.: *Theory of International Politics*. McGraw-Hill, 1979.

Waltz, Kenneth N: *Man, the State and War-theoretical analysis*. Columbia University Press, New York 2001, First Published. 1959.

de Wijk, Rob: *the Art of Military Coercion: Why the West's Military Superiority Scarcely Matters. Updated and Completely Revised Second Edition*. Amsterdam University Press B.V, Amsterdam 2014.

Wrage, Stephen & Scott Cooper: *No Fly Zones and International Security: politics and strategy*. First Edition, NY: Routledge/Taylor & Francis Group London, New York 2019.

Wright, Donald P. Dr., Timothy R. Reese. Colonel, with the Contemporary Operations Study Team: *ON POINT II: Transition to the New Campaign, The United States Army in Operation IRAQI FREEDOM May 2003 –January 2005*. Combat Studies Institute Press US Army Combined Arms Center Fort Leavenworth, Kansas 2008. [<https://history.army.mil/html/bookshelves/resmat/GWOT/OnPointII.pdf>], luettu 7.4.2021.

2.3 Artikkelit

Hofstadter, Richard: *The Paranoid Style in American Politics*. from the Herbert Spencer Lecture, delivered at Oxford University in November 1963. [<https://harpers.org/archive/1964/11/the-paranoid-style-in-american-politics/>], luettu 11.1.2020.

Mearsheimer, John J.: *The False promise of international institutions*. International Security Vol. 19, No. 3 (Winter, 1994-1995), Published by the MIT Press 1994. [https://www.jstor.org/stable/2539078?seq=1#meta-data_info_tab_contents], luettu 30.4.2020.

Strachan, Hew: Strategy in theory; strategy in practice, *Journal of Strategic Studies*, 42:2 11.1.2019. [<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01402390.2018.1559153>], luettu 7.4.2021.

Maanpuolustuskorkeakoulu

Sotataidon laitos
PL 7, 00861 HELSINKI

Puh. +358 299 800

www.mpkk.fi

ISBN 978-951-25-3269-8 (pdf)
ISSN 2343-0753 (verkkojulkaisu)

SOTATAIDON YTIMESSÄ

Puolustusvoimat
The Finnish Defence Forces